

**vakblad voor
informatieprofessionals**

01

Digitaal is normaal

**Tijd voor
paradigmashift**

02

Samenwerking
met ICT-industrie

PERSIST

03

Ervaringen
met de crowd

**Vele
Handen**

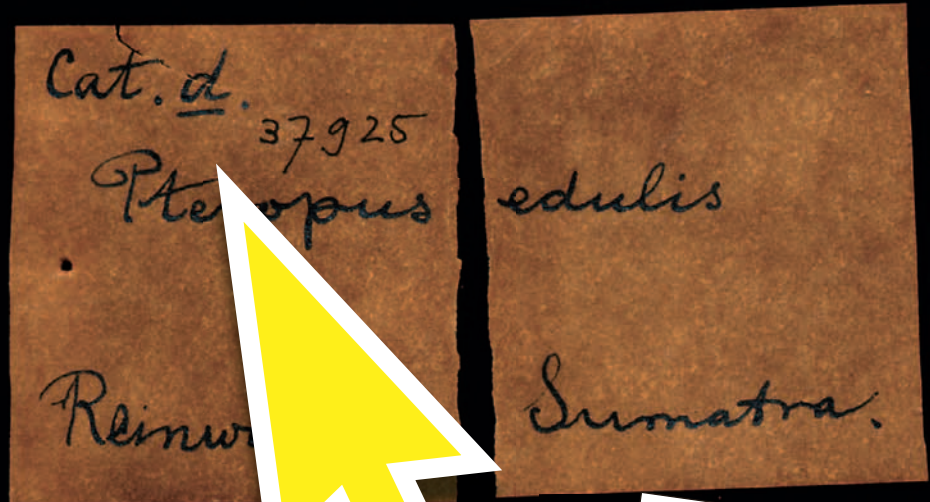
04

Digitalisering in
musea en archieven

5 trends

RMNH.MAM.37925

Legit : C. C. Reinw

Ingekomen :
Cat. Jent. 1007, p. 25
Reg. no. 37925

Special
**Digitaal
erfgoed**

EIM ZOMEREVENT

25 juni 2015

Kurhaus Scheveningen

**KBenP
ZOMEREVENT
WORDT
EIM ZOMEREVENT:**

same place, same time;
more content, higher
value, 'enhanced
experience!'

Uitgeverij IP / vakblad EIM VIP creëert voor u een 'enhanced experience'

...gericht op innovatie en oplossingen

...met de inzichten van toonaangevende sprekers

...innemend en enthousiasmerend voor u als deelnemer!

SPREKERS

Farid Tabarki

Bas Eenhoorn

Jort Kelder

HET PROGRAMMA

Op 25 juni krijgt u antwoorden op de volgende vragen:

...Wat levert EIM mijn organisatie en processen op?

...Wat zijn concrete ervaringen met beschikbare oplossingen?

...Welke kant gaat het uit? Wat zeggen de visionairs?

met o.a. **Farid Tabarki** over de ingrijpende 'Digital Disruption', **Bas Eenhoorn**, Nationaal Commissaris Digitale Overheid, en aanspreken- de voorbeelden uit overheid en bedrijfsleven.

Jort Kelder sluit voor het eerst visie, aanbod en klantkant in anderhalf uur kort met visionairs, aanbieders en klanten in een discussie. Hieraan werken enkele grote overheidsinstellingen en bedrijven mee, zoals het Ministerie van BZK, de Provincie Zuid-Holland, ING en Google. Ook kunt u deelnemen aan diverse presentaties en workshops.

TARIEF

Toegang: € 95 (excl BTW) voor deelnemers die lid zijn van één van de meewerkende vakverenigingen.

Toegang: kosteloos voor leden van Xplor.

Toegang: € 200 (excl BTW) voor andere deelnemers.

Elke deelnemer mag kosteloos een Young Professional introduceren.

We brengen u samen met visionairs, oplossers en collega-professionals die dezelfde reis maken van documentgerichte informatievoorziening naar Enterprise Information Management en graag kennis en inzicht delen.

ONZE PARTNERS

Het EIM Zomerevent wordt mede mogelijk gemaakt door o.a. hoofdsponsor BCT, Green Valley, BM Consultants, Solipsis, KBenP, FairPoint en GO opleidingen.

VOGIN en de vakverenigingen KNVI, Ngi/NGN, SOD, Xplor, VGR NVBA, RMC en KVAN ondersteunen het EIM Zomerevent.

EIM zomerevent 2015: DÉ ontmoetings- plaats voor EIM professionals!

Aanmelden via www.uitgeverijip.nl/eim-zomerevent

2015 05

Scan van een vleermuisenschedel, gedigitaliseerd in een van de 9 digistraten die Naturalis

heeft ingericht voor digitalisering van 37 miljoen objecten

REDACTIONEEL

SPECIAL DIGITAAL ERFGOED

15 5 trends

In deze special over digitaal erfgoed plaatst IP de laatste ontwikkelingen in een context. Maar eerst vijf trends op een rij.

16 Wilbert Helmus

Paradigmashift zorgt voor nieuwe zakelijkheid

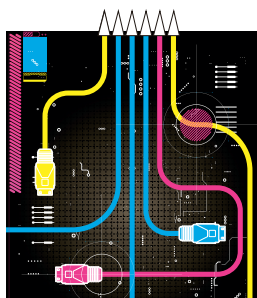
Vier professionals discussieerden in een rondetafelgesprek over ontwikkelingen in digitaal erfgoed. De uitdaging voor de erfgoedsector: ga nu eens écht digitaal denken.

20 Vincent Wintermans en Wilbert Helmus

PERSIST bestrijdt digitaal geheugenverlies

PERSIST strijd samen met bedrijven als Microsoft en Google tegen het dreigende digitaal geheugenverlies van de erfgoedsector. Zo is onlangs besloten om een Global Repository for Legacy Software op te zetten.

22 Ronald de Nijs

Vele Handen maken licht werk

Archieven laten steeds vaker het digitaal erfgoed ontsluiten door de crowd. Twee projectleiders vertellen over hun ervaringen met de 'VeleHanden'-projecten *Amsterdamse monumenten* en *Vele Ajacieden*.

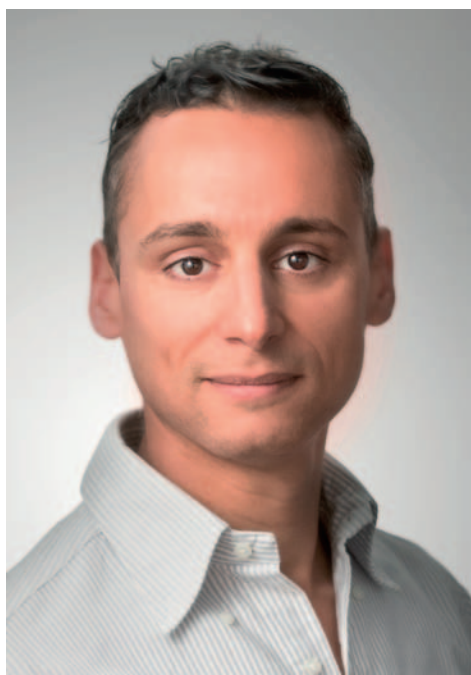
Cybererfgoed

Digitaal erfgoed als antwoord op de rampzalige vernietiging van eeuwenoude kunstschaten in Syrië. Het is een niet-alledaagse illustratie van de kracht van technologische vernieuwing. De acties van IS-strijders in het Mosul-museum, waarbij kunstschaten aan stukken werden geslagen, hebben archeologen Matthew Vincent en Chance Coughenour op het idee gebracht om de verwoeste beelden in 3D tot leven te wekken. Zij werken bij het Initial Training Network for Digital Cultural Heritage (ITN-DCH), een instituut dat zich specialiseert in het toepassen van nieuwe technologie bij het behoud van erfgoed.

Dit is wel een heel extreem voorbeeld van de bijzondere meerwaarde die digitaal erfgoed kan hebben. Ook interessant aan dit voorbeeld: de samenwerking met burgers. De foto's die gebruikt worden voor de 3D-reconstructies zijn gemaakt door bezoekers van het museum. En een handvol vrijwilligers helpt bij het maken van de online replica's.

In deze special van IP belichten we de ontwikkelingen op het gebied van digitaal erfgoed vanuit verschillende perspectieven. U kunt in dit nummer lezen over *Amsterdamse monumenten* en *Vele Ajacieden*, internationale samenwerking met de ICT-industrie en nieuwe verdienmodellen. Gelukkig hebben die ontwikkelingen niet zulke verdrietige oorzaken als de ramp in Mosul. Wel zijn het mooie voorbeelden van de kracht van digitaal erfgoed.

Wilbert Helmus
redactie@informatieprofessionals.nl

8 **Ronald de Nijs**
Farid Tabarki:
 'We leven
 in een
 vloeibaar
 tijdperk'

Tijdgeestonderzoeker Farid Tabarki spreekt op 25 juni tijdens het EIM Zomerevent (Kurhaus). Hij stelt dat de informatie-manager een steeds strategischer rol in de organisatie krijgt. Een interview.

13 **Vincent Janssen**
Memes als nieuwsbron

Humoristische afbeeldingen met bijbehorende slogans, ook wel internetmemes genoemd, zijn niet meer weg te denken in social media. En verrassend: ze hebben ook een informatieve functie.

COLOFON

IP is samen met InformatieProfessional.nl het onafhankelijke platform voor de informatiespecialist van vandaag en morgen. De lezers werken in de informatie-, bibliotheek-, archief- en erfgoedwereld.

ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (19de jaargang) van Uitgeverij IP, Charlotte van Pallandtlaan 18, 2772 TR Voorburg, tel. 06-44 09 19 85, www.informatieprofessional.nl

redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan 18, 2772 TR Voorburg, tel. 06-44 09 19 85, e-mail redactie@informatieprofessional.nl

uitgever

Peter van Gorsel.

redactie

Maarten Brinkerink, Alice Doek, Wilbert Helmus, Frank Huysmans, Alice de Jong, Evelien de Jonge, Andrea Langendoen, Leen Liefsoens, Edwin Mijnsbergen, Paul Nieuwenhuysen, Ronald de Nijs (eindredacteur), Matthijs van Otegem en Eric Sieverts.

vormgeving

Eric van den Berg, egfvdberg@upcmail.nl, Tom van Staveren, graphicisland@upcmail.nl.

medewerkers aan dit nummer

Geert-Jan van Bussel, Vincent Janssen, Eric Kokke, Niall MacKellar, Raymond Sniijders en Vincent Wintermans.

redactieadviesraad

Drs. P. Evers, drs. C. Groeneveld (voorzitter), prof.dr. J.S. Mackenzie Owen.

abbonementen

IP verschijnt 9x per jaar, niet in januari, juli en augustus. Voor abonnementsprijzen en andere informatie zie InformatieProfessional.nl.

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren in blad of op de site: Joop Slor bij Recent op 020-3308998.

Het verlenen van toestemming tot publicatie in dit tijdschrift strekt zich tevens uit tot het in enigerlei vorm elektronisch beschikbaar stellen.

RUBRIEKEN

- 06 Nieuws**
- 10 Q&A** Peter Evers
- 11 Startup** Styla
- 12 Professional in het nieuws** Anja Tollenaar
- 14 Column** Eric Sieverts
- 27 Column** Geert-Jan van Bussel
- 32 Datavisualisatie** Designer Paul Veugen
- 34 Recht op informatie** Auteursrechtkabaal om onderwijsmateriaal
- 35 Lifehacking** Overzicht in je fotochaos
- 36 Dat zoeken we op** Rijksstudio
- 37 Iplingo** Fastl laning
- 38 Column** Frank Huysmans

De stappen van de app-gebruikers van Humanco gevisualiseerd; lees verder op pagina 32

Het volgende nummer van IP verschijnt 27 augustus. Bijdragen voor dit nummer zijn welkom tot 12 augustus.

Communicatie, Marketing en Social Media bij GO opleidingen

Cursusagenda 2015

12/06	Storytelling
14/09	GO Mediacoach
15/09	Content Curator
17/09	Instructievaardigheden NIEUW
22/09	Infographics maken NIEUW
25/09	Opdrachtgeverschap NIEUW
02/10	Strategisch inzetten van Social Media
09/10	Relatiebeheer en accountmanagement in de informatiedienstverlening
28/10	Adviseren
30/10	Presenteren NIEUW
10/11	Schrijven van doeltreffende rapporten, nota's
02/12	Klantgericht communiceren
03/12	Marketing van informatiediensten

Meer informatie: goopleidingen.nl/agenda of 070-3512380

Glasstraat

Glass street

Dit is de Glasstraat. Alle objecten die zo klein zijn dat ze alleen met een microscoop te bekijken zijn, zitten op een glasplaatje. Er liggen schijfjes steen, stukjes van planten, of heel kleine beestjes, zoals mijten en luizen op zo'n glasplaatje. In totaal zijn er zo'n 1 miljoen glasplaatjes in de Naturalis collectie!

This is the Glass street. All the objects that are so small that they can only be seen using a microscope are placed on a glass slide. Among the samples on slides are thin slices of rock, pieces of plant and very tiny creatures including mites and lice. The Naturalis collection has around 1 million glass slides!

Glasstraat

37 miljoen planten, dieren en stenen van Naturalis Biodiversity Center digitaliseren, hoe doe je dat? In vijf jaar tijd hebben 200 mensen de enorme klus geklaard. Van mammoet tot madelief, van luis tot pels – het staat per 1 juli 2015, al dan niet met foto, in twee grote databases. Een van de uitdagingen was het digitaliseren van 900.000 glasplaatjes voor microscopisch onderzoek. Glasplaatjes met minuscule insecten zoals luizen, maar ook flinterdunne schijfjes hout en steen. De zogeheten glasstraat (zie foto) is

ingericht als industrieel proces. Hiervoor is een nieuw systeem bedacht met een mal waarbij 100 glasplaatjes tegelijk in een grote scanner kunnen, inclusief de bijbehorende gegevens op het etiket. Het formaat is gestandaardiseerd. De scanner leest meteen de juiste bestandsnaam in en het beeld wordt automatisch op maat geknipt. Daarna nemen medewerkers de metagegevens over in de database. De glasstraat is, net als een aantal andere digistraten, nog tot 1 juli in werking in museum Naturalis (Leiden). <

Foto: Naturalis

Tijdgeestonderzoeker Farid Tabarki: 'We leven in een vloeibaar tijdperk'

Farid Tabarki is tijdgeestonderzoeker bij Studio Zeitgeist. Om een brug naar de toekomst te slaan, kijkt hij naar ontwikkelingen die over zo'n vijf à tien jaar zullen plaatsvinden. In 2012 is hij uitgeroepen tot 'Trendwatcher of the Year 2012-2013'. Bij de eerste editie van het EIM (Enterprise Information Management) Zomerevent op 25 juni in het Kurhaus Scheveningen is Tabarki keynote spreker. 'De informatiemanager krijgt in dit vloeibare tijdperk een steeds strategischer rol in de organisatie.'

Door: Ronald de Nijs

Vorig jaar was Farid Tabarki in Colombia. Het viel hem op dat de retail zich er voor een groot deel heeft verplaatst naar deabri's in metrostations. 'Deabri's tonen posters met artikelen van winkelketens en de bijbehorende streepjescodes. Terwijl je staat te wachten op de metro, scan je met een app de producten die je graag wilt hebben. De afrekening vindt automatisch plaats en de boodschappen worden aan de deur bezorgd. Je hoeft er niet voor thuis te blijven, want in Colombia hebben de meeste appartementencomplexen een *door-man*. Die is de hele dag bezig met het aannemen van boodschappen.'

Deze ontwikkeling in de Colombiaanse retail is een voorbeeld van het 'vloeibare tijdperk' waar we ons volgens Tabarki nu in bevinden. 'Samen hebben we de afgelopen honderd jaar een mooie samenleving opgebouwd die is gebaseerd op concepten die we in de Industriële Revolutie hebben ontdekt. Denk aan

het top-down organiseren. Dat heeft ons heel ver gebracht. Wat je nu ziet is dat onze gestructureerde samenleving van de afgelopen honderd jaar, en dat geldt ook voor onze bedrijven en onze piramidale economieën, als het ware wegsmelten door nieuwe technologieën.'

Een van de dominante ontwikkelingen is wat Tabarki 'radicale decentralisatie' noemt. 'We zien dat het individu centraal is komen te staan in welk proces dan ook, commercieel of niet-commercieel. We kunnen steeds meer zelf: zelf onze energie produceren met behulp van zonnepanelen, zelf produc-

ten printen met een 3D-printer, zelf financier of bankier worden dankzij crowdfunding en ga zomaar door. Mensen worden steeds onafhankelijker van grote partijen. De hele keten is eigenlijk op z'n kop gezet: het gaat nu bottom-up in plaats van top-down.'

Platforms

'Er ontstaan nu allerlei platforms die centraal georganiseerd zijn, zoals Uber en Airbnb. Tegelijkertijd zorgt zo'n Airbnb ervoor dat een stad of dorp één groot hotel is geworden – een decentrale ontwikkeling. Elke vierkante meter vastgoed is een

potentiële hotelkamer omdat die kan worden aangeboden op platforms zoals die van Airbnb. Gevestigde organisaties staan nu voor de uitdaging om hun producten en diensten ook via eigen platforms aan te bieden, zodat ze door een veel grotere groep mensen gebruikt kunnen worden.'

En dat brengt veranderingen met zich mee aan zowel de aanbod- als aan de afnamekant. 'Dankzij Airbnb is er dus een veel grotere markt van (potentiële) hotelkamers ontstaan. In andere industrieën zie je eenzelfde ontwikkeling. Hoe ga je als financiële instelling om met platforms die ervoor zorgen dat mensen nu samen een product kunnen financieren?' Tabarki noemt dit een '1.0-discussie': mensen konden voor de opkomst van dergelijke platforms nog niet met elkaar in verbinding staan. Interessanter vindt hij fase 2.0: 'Hoe kun je garanderen dat de verbindingen die nu ontstaan duurzaam zijn en dat er allerlei diensten omheen ontwikkeld worden. Nu is je via Airbnb verhuurde woning niet verzekerd – en die zekerheid wil je als verhuurder wél hebben. Verzekeringsmaatschappijen kunnen daarop inspringen met nieuwe producten.'

Ambitieuze overheid

Kan de overheid in dit tijdperk waarin burgers nu allerlei zaken zelf doen, terugtreden? Nee, zegt Tabarki. 'In plaats daarvan zie ik liever een ambitieuze

Informatievoorziening van een tijdgeestonderzoeker

Inspiratie en best practices doet Farid Tabarki op tijdens zijn reizen. Het is voor hem een zintuigelijke manier om de tijdgeest te vatten. Elke keer bezoekt hij een nieuw land, totdat hij – zo is de bedoeling – uiteindelijk de hele wereld heeft gezien. De teller staat inmiddels op 129. Verder maakt hij gebruik van 'klassieke' bronnen: artikelen van journalisten en wetenschappers die voor hem als het ware het 'voorwerk' doen in bepaalde thematieken. Tot slot voedt zijn werk als dagvoorzitter en gespreksleider bij debatten hem met de praktijk van alledag.

overheid. De overheid kan een belangrijke rol spelen in het creëren van platforms. De energietransitie is een goed voorbeeld: we kunnen onze daken met zonnepanelen bekleden en als we dat een beetje slim aanpakken, maken we onze steden voor een groot deel zelfvoorzienend op het gebied van energie. Maar nu zie ik nog vooral een overheid die het de burger moeilijk maakt om deze technologie te omarmen. Een ambitieuze overheid stelt juist alles in het werk om het bijzondere dat nu kan, zelf energie opwekken, mogelijk te maken. Grote groepen burgers, netwerken en woningcorporaties kunnen dit dan oppakken. Het vergt van de overheid een andere mindset.'

De overheid van Estland heeft zo'n omslag wel al gemaakt. 'De Estse overheid is volledig digitaal; alle diensten en producten worden online aangeboden. Je kan zelfs als niet-Est digitaal burger worden van dit land en gebruikmaken van de diensten die daarbij horen, bijvoorbeeld als het gaat om het registreren van je bedrijf.'

Chief technology officer

'Onlangs las ik dat slechts vier van de honderd New York Stock Exchange (NYSE) bedrijven, oftewel bedrijven die op de beurs van New York genoteerd staan, een chief technology officer (CTO) in dienst hebben. Dat is toch ondenkbaar in een tijd waarin technologie zo bepalend is voor je primaire processen. Ik vind het schokkend dat zo weinig mensen op het niveau van de Raad van Bestuur van deze materie verstand hebben.'

'Bij de overheid zal het nog erger zijn. Dus het lijkt me volledig terecht dat technologie zowel op rijks- als regionaal niveau een veel belangrijker dossier wordt binnen de portefeuilles van de overheid. En nog belangrijker: actie! Het plan van Nationaal

Commissaris Digitale Overheid Bas Eenhoorn dat elk college een wethouder voor informatievoorziening zou moeten hebben is een stap in de goede richting.'

Gezondheid en privacy

De overheid kan ook een grote rol spelen in de zorg, vindt Tabarki. 'Je hebt nu de discussie over privacy en wat je wel en niet mag opslaan als het gaat

vraagt om een platform waar overheid, verzekeringsmaatschappijen en burgers gezamenlijk in participeren.'

'Of neem de Apple Watch. Dit slimme horloge kan de drager dag en nacht monitoren en aangeven hoeveel beweging hij of zij dagelijks heeft. Je kunt bijvoorbeeld een verzekeringspremie *per dag* met elkaar afspreken. Mensen die een dag

Farid Tabarki

om ziektebeelden van patiënten. Stel nu dat we een systeem ontwikkelen dat de privacy van burgers goed beschermt en dat we gebruik kunnen maken van de kennis die we verkrijgen dankzij het verzamelen van medische big data. Dan kan de overheid veel beter en sneller bepaalde risico's waarnemen en ervoor zorgen dat mensen op individuele basis niet ziek worden. Preventie dus in plaats van achteraf, na het ziek worden, optreden. Dat

niet zoveel bewogen hebben, betalen meer premie dan mensen die dat wel deden, want het is een mogelijke indicator of iemand over een paar jaar wel of niet ziek wordt. Dit is een flinke discussie die we als samenleving moeten aangaan. De vraag is hoever we daarin willen gaan.'

Streaming muziek

'In zo'n veranderend systeem moet de waarde die technologie genereert steeds opnieuw gede-

finieerd worden. De waarden in het oude systeem, in de gestructureerde samenleving, waren evident,' aldus Tabarki. 'Maar een waarde kan radicaal veranderen. Neem bijvoorbeeld bezit. Bij wie staan er nog lp's of cd's in de kast? Heel veel mensen gebruiken nu een app om naar streaming muziek te luisteren. We luisteren dus nog altijd naar muziek, maar we willen er liever toegang toe hebben dan de muziekdragers bezitten.'

Gouden berg

Informatieprofessionals en -managers zitten op een gouden berg van toenemende data, aldus Tabarki. 'Maar we moeten wel gaan bedenken wat de relevantie van die data is: wat wil ik van een klant, een burger weten om – en daar komt die waarde weer om de hoek kijken – betere producten, betere dienstverlening of hechtere samenwerkingsvormen te bewerkstelligen? In dit nieuwe tijdperk moeten die doelen van zowel organisaties als de overheid weer hoog op de agenda staan.'

'Het gaat er steeds meer om holistisch, dus vanuit het totaalplaatje, boven die grote hoeveelheid data te gaan hangen en vanuit die helicopterview de juiste verbanden tussen de data te zien. We kunnen dan wel steeds grotere hoeveelheden data ter verwerking aan machines overlaten, maar iemand moet toch een aantal variabelen ingeven die belangrijk zijn voor de uitkomst van die stapel data. Dáár moet een informatiemanager over gaan nadenken: met welke doelen stellen we ons deze vraag of zetten we een proces in gang. De informatiemanager krijgt daarmee een steeds strategischer rol in een organisatie; hij zal vaker ondersteuning gaan bieden bij strategische vraagstukken.'

Ronald de Nijs is eindredacteur van IP.

Foto: Marijn Barth

Q & A

De Taskforce ArbeidsCommunicatie Informatie-Specialisten (TACIS) leidde voor de buitenwereld een sluimerend bestaan. Stichting Vogin blaast het initiatief nieuw leven in. Peter Evers van Vogin vertelt over de plannen.

Waarom is TACIS opgericht?

'Het had in 2007 als doel het verhogen van de instroom van de hbo-, mbo- en universitaire (vak)opleidingen en het behoud van de informatiespecialist door de beeldvorming van het vakgebied te verbeteren. Dit werd ingegeven door de dalende trend van aantallen scholieren die instroomden bij de diverse opleidingen.'

Wat zijn de wapenfeiten?

'Een platform om het doel te verwezenlijken met enthousiastelingen uit diverse gremia, zoals alle opleidingen, overheid, verenigingen en het werkveld. Er is een strategisch plan de campagne geschreven, een informatieve website www.informatiespecialist.nu gecreëerd, ondersteund door een stevige positionering middels betaalde advertising op Facebook en een plan voor aanvullende marketingacties. Dit laatste is door geldgebrek niet uitgevoerd.'

Het is al enige tijd stil rondom dit initiatief.

'Klopt. Maar niet achter de schermen. TACIS is ontstaan door onder andere het Landelijk Overleg IDM-Opleidingen en Vogin. Ondertussen zijn de opleidingen op mbo- en hbo-niveau aan grote veranderingen onderhevig. Dat

komt bijvoorbeeld door de eis van het ministerie van OCV om minder kleine opleidingen te realiseren; de Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)-nummers van deze opleidingen zijn daardoor vervallen. Het gevolg: opleidingen zijn gestaakt of ondergebracht bij grotere eenheden binnen de opleidingsinstituten, zoals ICT en Media. Maar TACIS is steeds blijven bestaan en komt in een andere vorm weer naar buiten. Het is nu des te belangrijker dat de herkenbaarheid binnen die grotere eenheden wordt vergroot.'

Wat heeft jullie ertoe bewogen om TACIS nieuw leven in te blazen?

'Simpel gezegd: eigenbelang. Omdat de behoefte aan duiding van het informatievak alleen maar groter is geworden en de vrees dat het vak nu zo onherkenbaar is dat er door de werkgevers niet meer naar gevraagd wordt. Vogin heeft als missie heeft: "...de onmisbare rol die informatieprofessionals spelen in onze samenleving zichtbaar maken en deze professionals voorzien van kennis en kunde om hun rol nog beter te vervullen". TACIS past perfect bij Vogin om hier verder handen en voeten aan te geven. Ook geeft het ons een middel om deze missie zichtbaarder te maken dan dat we nu doen als stichting. Het is tegelijkertijd een mooi moment om de veranderende markt en functies opnieuw te definiëren. Waar doen we het nu eigenlijk voor en voor wie?'

Hoe staat het met de arbeidsmarkt?

'Die is zoals bekend sterk in beweging. Enerzijds door de versnippering in taken, anderzijds door de enorme sprong in het gebruik van informatie en data willen we graag duidelijk maken waar de informatiespecialist terecht kan. En welke competenties hij/zij daarvoor nodig heeft. Maar ook die kenniswerker die zich geconfronteerd ziet met bijvoorbeeld ordening van grote hoeveelheden data. Wat moet die "zij-instromer" daarvoor kunnen?'

Blijft het uitgangspunt van TACIS hetzelfde?

'Het uitgangspunt wordt breder: niet alleen de potentiële student, ook de zogenaamde "zij-instromers" worden belangrijk en de werkgevers. Het vak (of vaardigheden) is op meer plekken aanwezig dan we waarschijnlijk denken of zelfs kunnen vermoeden. Ook voor Vogin zelf zal het proces duidelijkheid moeten geven waar dit te vinden is en zal zijn.'

En een nieuwe naam?

'Tacis gaat vooralsnog IXQ (Information eXperts Quality) heten. We willen graag starten met circa vijftien deelnemers. In eerste instantie met een onderzoek om te duiden waar die nieuwe doelgroepen te vinden zijn. Want het is goed om nu nader te definiëren wat we willen, welke doelgroepen er zijn en welke markten. De site zal (waarschijnlijk) een van de belangrijkste kanalen worden waarmee dat wordt uitgedragen. Rond de zomer zullen we starten en we verwachten eind 2015 de eerste zichtbare stappen te kunnen laten zien.'

Startup Styla: Digitale glossy als webwinkel 3.0

De uitgeverwereld breekt zich het hoofd over hoe de neergang in tijdschriftabonnementen te keren. Maar ondertussen haalt het Berlijnse Styla, leverancier van software om eenvoudig online tijdschriften te maken, opnieuw 2,5 miljoen euro op. Met dank aan zogenaamde 'angel investors'. Eigenlijk was ophalen niet nodig, Styla kreeg het aangeboden.

Door: Eric Kokke

Styla levert een tool waarmee je een e-commercesite of webwinkel kunt omzetten naar een digitaal magazine. Zonder dat organisaties de hulp van grafisch ontwerpers of ontwikkelaars moeten inschakelen. Organisaties die Styla willen inzetten, kunnen hun bestaande content, bij voorkeur een combinatie van tekst, foto's en video, in de applicatie laden. De applicatie, met gebruik van gepatenteerde technologie, vormt het materiaal vervolgens om tot een online tijdschrift.

Het bijzondere aan Styla is het gebruik van algoritmes om automatisch het ontwerp, de plaatsing van de producten en de 'look and feel' te bepalen. Tegelijkertijd maakt Styla automatisch een koppeling in de editor naar een e-commerceplatform zodat alle producten in het online magazine direct te bestellen zijn.

Cijfers

De bedenkers van Styla zijn ervan overtuigd dat consumenten liever een magazine doorbladeren dan gaan zoeken in een webshop. De cijfers lijken Styla gelijk te geven. Vergeleken met de reguliere webshops blijken magazine-style platforms een 36 procent hogere conversie rate te hebben. Daarnaast blijven bezoekers gemiddeld 4,5 minuten op de website in vergelijking met 3,2 minuten in traditionele webshops.

Bloggers

De huidige opzet van Styla hadden de be-

denkers niet in gedachten toen ze eind 2012 bij elkaar kwamen om een nieuwe dienst te ontwikkelen. In eerste instantie wilden ze een business to consumer-community bouwen, waarbij bloggers in de stijl van een magazine zouden schrijven over producten. Gedurende het ontwikkelproces ontdekten ze een nieuwe en aantrekkelijke manier om hun applicatie in te zetten. Na veertien maanden van prototypes bouwen, testen, weggooien en opnieuw beginnen konden ze in januari 2014 live met Styla. Inmiddels is er een klantenbestand van veertig bedrijven, voornamelijk uit de mode-sector.

Styla verkoopt de applicatie als Software as a Service (SaaS) en het verdienmodel zit dus in de verkoop van licenties voor het gebruik. Het is beslist geen goedkope marketingtool. Abonnementen beginnen vanaf circa duizend euro per maand.

En de informatiewereld?

Styla lijkt zich inmiddels te hebben bewezen bij aanbieders van lifestyle producten. Misschien ook wel logisch, omdat visuele aspecten hierbij een grote rol spelen. Rest de vraag wat het effect van Styla in minder 'sexy' branches is. Maar waarom zouden cultureel erfgoed-organisaties, informatiecentra en bibliotheken Styla ook niet gaan inzetten? <

Eric Kokke is marketingmanager van GO opleidingen.

- ? **Wat doet het?**
 bouwt alledaagse e-commercesites om tot digitale tijdschriften.
- € **2.500.000**
 Investeringsbedrag opgehaald om faciliteiten te verbeteren.
- 📅 **14**
 maanden ontwikkeltijd.
- 🚀 **+36%**
 Ecommerce sites met Styla scoren een hogere conversie-ratio.
- 🕒 **4'16"**
 Bezoekers blijven 1,5x langer op een Styla-website
- 👍 **Voordeel**
 zeer eenvoudig in gebruik
- 👎 **Nadeel**
 alleen gericht op een winkels in een beperkt aantal branches

PROFESSIONAL IN HET NIEUWS

Anja Tollenaar

Ik wilde bij de bereiden politie of reclametekenaar worden.

Waarom heb je voor een loopbaan in het erfgoed gekozen?

Mijn drijfveer is de wereld om me heen begrijpen en waarderen door de verhalen achter de voorwerpen te kennen.

Waar werk je over vijf jaar?

Dan werk ik nog altijd aan behoud, beheer of presenteren van cultureel erfgoed. Ook al is het soms weerbarstig, het laat me niet los.

Heb je nevenactiviteiten?

Ik blijf als designhistoricus projecten doen zoals onder-

Wat ga je doen?

Met erfgoedinstellingen wil ik, eenvoudig gezegd, om de tafel gaan zitten om uit te vinden of er bottlenecks zijn in het digitaal presenteren van collecties, en kijken welke voordelen we kunnen behalen met samenwerkingsverbanden. Mijn werkpakket Zichtbaar (diensten) staat volop in verbinding met de twee andere, genaamd Bruikbaar (verbinding) en Houdbaar (content). De basis voor deze werkpakketten is gelegd in de dit voorjaar gelanceerde *Nationale Strategie Digitaal Erfgoed*. Onze hoofdstandplaats is het kantoor van Digitaal Erfgoed Nederland (DEN).

Wat hoop je straks te hebben bereikt?

We hebben beter in kaart hoe de gebruiker digitaal erfgoed op zijn bordje wil hebben. Ook hebben erfgoedinstellingen veel van elkaar kunnen opsteken in de praktijk van online collecties presenteren en er zijn voorproefjes geweest van een 'digitale etalage'.

Wat heeft de hoogste prioriteit bij online zichtbaarheid van het Nederlandse erfgoed?

Ik ben net gestart en mijn handen jeuken! Het vinden van creatieve manieren om digitale collecties te hergebruiken staat bovenaan.

Wat zijn voor jou belangrijke voorbeelden van online zichtbaarheid?

Vele! *Europeana*, *Academische collecties*, *RKD explore*, *Oneindig Noord-Holland*, het thematische *Netwerk Oorlogsbronnen*, *Mode-muze*, *Dutch Jewellery Platform* van CODA en het even sympathieke als laagdrempelige *Het bewaren waard*.

Wat wilde je vroeger worden?

Anja Tollenaar (1977) heeft haar baan als Expert Erfgoed bij Het Nieuwe Instituut per 1 juni verruild voor die van Coördinator Werkpakket Zichtbaarheid van het NDE (Netwerk Digitaal Erfgoed).

zoeken en publiceren.

Waar haal je je inspiratie uit?

Uit het begrip 'historische sensatie', door Johan Huizinga omschreven als de intense ervaring van het authentieke contact met het verleden in het heden. Als we zo'n gevoel delen, zijn we al een heel end!

De beste bron om in je vak bij te blijven?

De nieuwsbrief van DEN, symposia bezoeken en naar tentoonstellingen gaan.

Welk ebook las je het laatst?

Geen. Wel luisterboeken, sprookjes, met mijn kinderen.

En welk papieren boek?

In de keuken van de duivel van Stewart Lee Allen. Over de betekenis van voedingsmiddelen (tomaat, chocola) in mythologie en volksverhalen.

Heeft het papieren boek nog toekomst?

Ja, een bepaalde selectie. Al was het maar om het gevoel van papier en de geur van drukinkt.

Je favoriete website?

De Wayback Machine.

De beste app die je kent?

De NS Reisplanner.

Welk advies zou je beginners in de erfgoedsector geven?

Ontwikkel een brede blik door de hele sector en zelfs er buiten.

Vertel iets verrassends over jezelf.

Elke vrije minuut ben ik in mijn tuin aan het werk. Heerlijk onkruid wieden en planten goed laten groeien.

Mememes als nieuwsbron

In april stond elke tijdlijn op Facebook er vol mee: een foto van een kat die een trap afliep. Of toch de trap op? Humoristische afbeeldingen met bijbehorende slogans, ook wel internetmemes genoemd, zijn niet meer weg te denken in social media. Bovendien hebben ze een informatieve waarde.

Door: Vincent Janssen

Foto's van zehonden voorzien van ironische uitspraken en Poetin die halfnaakt een beer berijdt – het zijn een paar voorbeelden van de duizenden memes die circuleren op internet. De digitale grappen halen zelfs het *Achtuur*journaal en bij iedere koffiemachine op het werk is wel eens gediscussieerd over welke richting die ene kat nu opliep. Internetmemes zijn vooral afkomstig van zogeheten memewebsites waar dagelijks duizenden nieuwe memes gecreëerd, gedeeld en bekeken worden. Hebben deze websites naast entertainmentwaarde ook een informatieve functie? Verrassend genoeg is het antwoord ja.

Grootste memewebsite

's Werelds grootste memewebsite, 9GAG.com, kent wereldwijd meer dan 70 miljoen unieke paginabezoeken per maand en wordt volgens de internationale Alexa-ratings ongeveer evenveel gebruikt als de websites van *The Washington Post* en *The Telegraph*. In Nederland staat de website volgens deze rating zelfs op de 78e plek van meest bezochte websites. Daarnaast bestaan er overigens nog enorme aantallen soortgelijke websites en apps. Hoewel memes primair dienen als vermaak, kunnen 9GAG en consorten ook fungeren als nieuwsbron. Natuurlijk, een plaatje van een norse kat en een parodie op Nicholas Cage hebben weinig tot geen nieuwswaarde. De regelmatige gebruiker van 9GAG weet echter dat er tussen deze visuele stortvloed ook berichten schuilgaan met een relevante boodschap. Een crisis in het Midden-Oosten, de zoveelste sportwedstrijd-van-de-eeuw of een

afgrijselijke natuurramp: alles krijgt een plek op de memewebsite. Niet alleen met smakeloze humor, maar ook met scherpe columns en opiniestukken wordt 9GAG dagelijks voorzien van honderden berichten. Een veelvuldig voorkomende 'meme-vorm' is bijvoorbeeld het uitlichten van uitzonderlijke verhalen, vaak inspirerend of emotioneel, over de

gebruikelijke deprimerende nieuws- onderwerpen. Memes over Syrische kinderen die een bombardement in Aleppo juist wel overleefden of een winkeleigenaar uit Ferguson wiens winkel net niet geplunderd is zorgen voor een alternatieve berichtgeving.

Voor en door gebruikers

De inhoud van 9GAG wordt gecre-

eerd en geplaatst door gebruikers van de website: de 9GAG'ers. Een internationale gemeenschap van grappenmakers is het gevolg. Hoewel 9GAG oorspronkelijk bedoeld was om de tijd te doden met een lach, is het scheetzakkenimago er inmiddels wel van af. Dat satire kan leiden tot conflicten, hebben we anno 2015 met harde lessen geleerd. Net als voor *Charlie Hebdo* is voor 9GAG humor ook een manier om serieuze informatie over te dragen.

De memes zijn intussen uitgegroeid tot een communicatiemiddel in landen waar de censuur regeert. Zo plaatsten Russische 9GAG'ers ongegeneerd kritische memes over de militaire inval in de Krim. Het is het toppunt van het vrije internet en daardoor bloedeerlijk. Anoniem en onverbloemd worden informatie en opinies en masse verspreid.

De meerwaarde van 9GAG zit in het democratische karakter van de site. De inhoud komt van onderop, zonder interventie van een redactie. Memes sluiten daarom niet alleen goed aan op de belevingswereld van de lezers, maar zij zijn ook in staat de pijnlijke wonden van de samenleving bloot te leggen. Zo kregen de recente aardbevingen in Nepal voor lezers een extra lading toen ook 9GAG'ers afbeeldingen plaatsten van hun verwoeste woningen en levens.

Aanhang onder jongeren

9GAG vindt helaas vooral aanhang onder jongeren, terwijl bij de oudere generaties weinig kennis of juist veel argwaan heerst over deze nieuwe mediavorm. Sceptis is echter niet nodig. Een memewebsite als 9GAG probeert geen geschikte vervanger voor traditionele nieuwskanalen te zijn. Maar het is wel in staat iets met 'bite-size' nieuws te doen wat platforms als NU.nl niet kunnen: nieuws laten maken door betrokkenen, lezers, slachtoffers, hulpverleners, gedupeerden, daders en katten. Altijd weer die katten. <

Vincent Janssen is specialist Scientific Information bij de Maastricht University Library.

Eric Sieverts

COLUMN

De miltjes van Hillary

In de prachtige art-decobioscoop Tuschinski bezocht ik vorige maand een 'kaskraker' over zoeken en over *recall* en *precision*. Wie had dat ooit kunnen denken? Maar het was ook een besloten voorstelling. Hoofdthema van de

ook in IP aangekondigde Amerikaanse documentaire *The Decade of Discovery* was de problematiek van terugvindbaarheid van Amerikaanse overheidsinformatie. In de VS zitten daar nog veel meer juridische haken en ogen aan dan wij gewend zijn. Ivo Opstelten had er nog een boel van kunnen leren.

Tot mijn verrassing ging het ook uitgebreid over een legendarisch artikel van Blair & Maron uit 1985. Dat artikel over recall en precisie was in dertig jaar al weggezakt in mijn herinnering. Het beschrijft een onderzoek op een groot Amerikaans advocatenkantoor. De advocaten daar schatten zelf in dat ze in hun full-text zoekstelsel een recall van minstens 75 procent haalden. Het onderzoek wees uit dat het in de praktijk nog geen 20 procent was. Hun zoekacties misten domweg meer dan 80 procent van de voor hun zaken relevante documenten. In de Amerikaanse rechtspraktijk volstrekt onacceptabel. Simpele full-text zoeksystemen bleken dus niet de destijds verwachte panacee voor onze informatieproblemen.

Sponsor ZyLab had niet alleen de film naar Nederland gehaald en een zaal in Tuschinski afgehuurd, maar ook een van de hoofdpersonen uit de film als inleider laten overkomen. Deze Jason

Baron was voormalig directeur van de 'Litigation-support'-afdeling bij de *U.S. National Archives and Records Administration* die alle overheidsinformatie moet archiveren. Eerder dit jaar was hij volop in het (Amerikaanse) nieuws geweest met zijn commentaar op de Hillary-gate, de affaire rond de miltjes van Hillary Clinton. Als minister van buitenlandse zaken had

'Binnen het Amerikaanse rechtssysteem is het volledig kunnen terugvinden van overheidsinformatie, inclusief alle e-mailcorrespondentie, een heilige graal geworden'

zij haar privémail ook voor staatszaken gebruikt.

In het Amerikaanse rechtssysteem is het volledig kunnen terugvinden van overheidsinformatie, inclusief e-mailcorrespondentie, een heilige graal geworden, zowel ten behoeve van een slagvaardige overheid, als voor het recht van burgers op toegang tot alle digitale informatie. Om Blair & Maron-problemen te voorkomen hebben de National Archives strenge regels opgesteld voor de daarbij te gebruiken zoeksoftware en voor een open XML-formaat om alles te structureren – ook de mail. Dat ZyLab daar een belangrijke rol in speelt, werd maar tussen neus en lippen door aangestipt.

Hoe grootschalig dat is, werd geïllustreerd door cijfers over de e-mailcorrespondentie van het Witte Huis. Onder Bill Clinton – de 'Clinton-administratie' – waren hooguit 30 miljoen miltjes geproduceerd die de moeite waard waren gearcheveerd te worden, van de Bush-administratie waren dat er al 200 miljoen en voor de Obama-administratie wordt op ruim meer dan een miljard gerekend. Hoeveel zullen dat er onder Hillary dan wel niet worden? Opdat die terugvindbaar blijven, moet zij dan natuurlijk wel de goede mailservers gaan gebruiken.

Eric Sieverts is redacteur van IP en freelance docent en adviseur

Gebruiker centraal

Begin dit jaar is de *Nationale Strategie Digitaal Erfgoed* gelanceerd. Met die strategie wil de erfgoedsector de potentie van digitaal erfgoed maximaal benutten en het beheer ervan efficiënt organiseren. Daarbij vallen een paar dingen op. Zo staat in deze strategie de gebruiker centraal – en dat was wel eens anders.

In de beginjaren van de digitalisering van erfgoed waren instellingen vooral bezig om hun collecties ‘van a tot z’ te digitaliseren. Het publiek, de vraagkant, speelde geen enkele rol bij beslissingen over welke collecties digitaal beschikbaar moesten komen. Ook was het publiek niet betrokken bij de ontwikkeling van producten en diensten. Intussen heeft de gebruiker een wezenlijke rol gekregen. Aansprekende voorbeelden daarvan zijn te vinden bij bijvoorbeeld de *VeleHanden*-projecten (zie pagina 22). Collecties van instellingen worden daarbij door het publiek voorzien van trefwoorden; een mooi praktijkvoorbeeld van user generated content. Ook door het gebruik van sociale media en open data stellen erfgoedinstellingen zich veel meer open voor hun gebruikers.

Cruciale rol van ICT

Vanuit technisch oogpunt staat de erfgoedsector voor een keerpunt. In allerlei activiteiten speelt ICT een cruciale rol: online kaartverkoop, digitale marketing en een steeds groter gebruik van digitaal erfgoed in de informatievoorziening en educatieve toepassingen. Die ICT kan tot op zekere hoogte gedeeld worden tussen instellingen. Je hoeft als individuele organisatie niet alle ICT-voorzieningen zelfstandig te ontwikkelen en onderhouden. Hergebruik van tools, apps, software en andere technische voorzieningen zorgt ervoor dat erfgoedinstellingen zich beter kunnen richten op een van hun kerntaken: op een aantrekkelijke manier interessante informatie leveren over hun collecties. Een mooie ontwikkeling onder het motto: delen is het nieuwe hebben.

Industrialisering van digitalisering

Nederland loopt voorop in de industrialisering van het digitaliseringsproces van erfgoed. Zo heeft Naturalis Biodiversity Center een volgende stap gezet door bij het digitaal fotograferen van collectie-onderdelen een lopende band te gebruiken. Het proces is geheel geautomatiseerd, waardoor de productie-aantallen omhoogschieten. Het buitenland volgt deze ontwikkeling met interesse. Het Smithsonian Institution in de Verenigde Staten heeft de werkwijze met de lopende band inmiddels overgenomen en laat nu 560.000 objecten digitaliseren.

Toegevoegde waarde ter discussie

Een wisseling in denken speelt ook bij de discussie over de toegevoegde waarde van digitaal erfgoed (zie pagina 16). Die is niet alleen in geld uit te drukken. Zo kan digitaal erfgoed de beleving van ‘echte’ objecten verrijken, heeft het een veel groter publieksbereik en illustreert het onze verhalen over kunst en geschiedenis. Dit is lastig te vatten in de geijkte verdienmodellen. De erfgoedsector staat nu voor de uitdaging om die toegevoegde waarde duidelijk te maken waardoor investeringen in deze vorm van erfgoed beargumenteerd kunnen worden.

5 trends in digitaal erfgoed

Al sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw speelt digitalisering een rol in erfgoedinstellingen. Archieven en musea zijn druk bezig om hun positie te bepalen in het digitale speelveld. In deze special over digitaal erfgoed plaatst IP de laatste ontwikkelingen in een context. Maar eerst een paar trends op een rij.

Duurzame toegankelijkheid

Een belangrijk aandachtspunt voor instellingen met een groeiende hoeveelheid metadata en digitale objecten is de toegankelijkheid ervan op de langere termijn (zie pagina 20). Bestanden moeten volgens bewezen standaarden opgeslagen worden in e-depots die voldoen aan strenge kwaliteitseisen. De software waarmee die bestanden gelezen kunnen worden, moet ook bruikbaar blijven. In de erfgoedsector hebben de landelijke erfgoedinstellingen zich verenigd in de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid. Nederland is daarmee een van de internationale koplopers op duurzaamheidsgebied en neemt actief deel aan een UNESCO-programma.

Paradigmashift zorgt voor nieuwe zakelijkheid

IP nodigde vier professionals uit voor een rondetafelgesprek over digitaal erfgoed. Centraal in de discussie stond de uitdaging om als sector nu echt digitaal te gaan denken. Ook werd gekeken naar verdienmodellen. Zijn die gebaseerd op drijfzand?

Wilbert Helmus *****

Slechts een fractie van het erfgoed is toegankelijk voor het publiek, bijvoorbeeld in studiezalen of via tentoonstellingen en websites. Wat betekent die beperkte toegankelijkheid voor de toekomst van de vele voorwerpen die niet via internet te zien zijn? Zou je kunnen stellen dat erfgoed dat niet digitaal beschikbaar is, in feite niet bestaat? Dit blijkt een mooie opening voor de discussie te zijn. Volgens Bram van der Werf is het onzin dat voor het publiek het erfgoed alleen in digitale vorm bestaat. Wel of niet digitaal, erfgoed blijft altijd bestaan. Hij stelt dat erfgoed in digitale vorm wel makkelijker toegankelijk te maken is, het vergroot bovendien de zichtbaarheid ervan. Edwin Klijn haakt daarop aan met het voorbeeld dat bij archieven veel historisch materiaal nooit gedigitaliseerd zal kunnen worden. 'Ik zou het heel graag zien dat de volledige content van archieven online beschikbaar is, maar dat kost op dit moment nog zoveel geld, dat is niet realistisch.' Maar als erfgoed niet digitaal te vinden is, loopt het het risico om verloren te raken. Er is een kans dat dit onzichtbare, analoge erfgoed daarmee dan zijn bestaansrecht verliest. 'Natuurlijk, musea en archieven kunnen hun collecties niet volledig digitaliseren, maar via internet zou in ieder geval duidelijk moet zijn wat er is,' stelt Annette Gaalman. 'Een object krijgt pas *betekenis als erfgoed*, als mensen het die betekenis hebben gegeven. Dit kunnen zij alleen doen als het gevonden kan worden. En als niemand dat erfgoed vindbaar maakt – en dat moet tegenwoordig via internet – dan zal het er blijkbaar niet zijn.' Aan tafel is men het erover eens dat juist de vindbaarheid van erfgoed cruciaal is. Dit kan niet altijd full content zijn, de kosten zijn nog altijd veel te hoog om al het analoge materiaal te digitaliseren.

—
'Instellingen en overheid moeten elkaar niet voor de gek houden als het over kosten en baten van digitaal erfgoed gaat'
—

Spagaat

Die kosten brengen het gesprek op de economische aspecten van digitaal erfgoed. Overheid en subsidiegevers gebruiken nu vaak het begrip 'cultureel ondernemerschap'. Zij verwachten dat instellingen eigen inkomsten genereren. Instellingen maken daarvoor verdienmodellen en rekenen kosten voor diensten en producten. Tegelijkertijd verwacht diezelfde subsidiegever dat informatie over erfgoedcollecties vrij (en dus gratis) beschikbaar is voor hergebruik. Zitten die twee eisen elkaar niet in de weg? De discussie gaat over de mogelijke spagaat die dit kan opleveren. Volgens Annette Gaalman betekent het begrip 'open cultuur' dat instellingen die met gemeenschapsgeld betaald worden hun collecties zoveel mogelijk open, transparant beschikbaar moeten stellen. Edwin Klijn is het daarmee eens en zet bovendien vraagtekens bij het vermarkten van digitaal erfgoed. 'Veel instellingen hebben collecties die, om het maar voorzichtig te zeggen, niet zo makkelijk te vermarkten zijn. Als de samenleving het belangrijk vindt dat die collecties in stand worden gehouden, kun je dan blijven vasthouden aan eisen als terugverdienen en cultureel ondernemen?' Behoud van cultureel erfgoed is een kerntaak van de instellingen; dit betreft ook de zorg voor commercieel minder courante collecties. Vermarkting daarvan is een utopie.

Ongelijke drempels

Erfgoedinstellingen gebruiken soms een betaalmuur voor hun informatiedienstverlening, als vorm van ondernemerschap. Dat zie je bijvoorbeeld bij archieven. Maar geld vragen voor dienstverlening kent ook nadelen. Annette Gaalman geeft een voorbeeld: 'Ik vind het ingewikkeld dat het per erfgoedinstelling verschilt of en zo ja, hoeveel je als klant moet

betalen voor diensten. De ene instelling stelt gegevens en beeldmateriaal vrij beschikbaar, bij een andere zijn er plotseling allerlei drempels.’ Gaalman stelt voor dat er op landelijk niveau afspraken komen. Edwin Klijn is voor meer verzakelijking in de erfgoedsector: ‘Ik vind dat aan ons als erfgoedinstellingen kan worden gevraagd: toon aan dat je je doelgroep, je publiek, ook echt bereikt en bewijs dat met aantallen. Dat gebeurt nu heel weinig.’

Bedrogmodel

Die kwantificering van resultaten gebeurt vaak in de vorm van verdienmodellen. Nieuwe digitale diensten en producten krijgen een cijfermatige onderbouwing van de kosten en baten. Probleem daarbij is het gebrek aan ervaringsgegevens. Annette Gaalman verbaast zich over de grote fantasieën bij instellingen en overheid over inkomsten genereren met data. ‘Je ziet nog steeds heel vaak in de onderbouwing van projecten dat we in de culturele sector blijkbaar het idee hebben dat we aan de subsidieverstrekker moeten laten zien dat we inkomsten gaan genereren met die data.’ Als voorbeeld dient *Beelden voor de Toekomst*, het project waarin vier instellingen een belangrijk deel van het audiovisueel erfgoed van Nederland hebben geconserveerd en gedigitaliseerd.

‘Iedereen was vanaf het begin sceptisch over het verdienmodel en de aannames over de inkomsten die genereerd moesten gaan worden. Toch is juist op basis van die veronderstellingen de financiering er uiteindelijk gekomen,’ zegt Annette Gaalman. ‘Er werd van uitgegaan dat aan dit enorme digitaliseringsproject een heel goed verdienmodel vastzat.’ Frank van Amerongen spreekt van een ‘goed bedrogmodel’. En Bram van der Werf vult aan: ‘Ik heb fantasieverdienmodellen voor Europese projecten gezien waarbij een sluitend verdienmodel voorgesteld werd. Vervolgens moesten die projecten aankloppen voor geld omdat er te weinig werd verdiend. Dan gaat het om bijvoorbeeld een businessplan waarbij er over drie jaar vijf miljoen euro binnenkomt. Ik denk dan: wie gaat zoveel geld met digitaal erfgoed verdienen?’

Verzakelijking in de erfgoedsector wordt belangrijk gevonden, maar het wordt wel tijd dat er met realistische kengetallen gewerkt gaat worden. Instellingen en overheid moeten elkaar niet voor de gek houden als het over de kosten en baten van digitaal erfgoed gaat.

Inclusief denken

De noodzaak om te verzakelijken brengt het gesprek op de projectmatige aanpak van veel digitaliseringsinitiatieven. De deelnemers kennen allemaal voorbeelden van digitaal erfgoed-projecten die na een sprankelende start een stille dood gestorven zijn. Frank van Amerongen ziet een gebrek aan ‘inclusief den-

Annette Gaalman en Frank van Amerongen

Bram van der Werf en Edwin Klijn

Maarten Brinkerink

Wilbert Helmus

Deelnemers aan rondetafeldiscussie

Frank van Amerongen is senior business developer bij de educatieve Thieme-Meulenhoff. Hij is al meer dan 30 jaar actief in auteursrechtelijke zaken in de educatieve uitgeverijbrancheorganisatie GEU en onder andere bestuurslid van Stichting Reprorecht. Als uitgeefprofessional was hij in een adviserende rol betrokken bij het project *Beelden voor de Toekomst*.

Annette Gaalman is projectleider en medewerker ondersteuning erfgoedveld bij Erfgoed Brabant. Daarnaast is zij adviseur van de Raad voor Cultuur, voorzitter van de stichting Landelijk Contact van Museumconsulenten en lid van de Kring van adviseurs van de Raad voor Cultuur. Zij is onder meer betrokken bij de ontwikkeling van de erfgoedportal Thuis in Brabant.

Edwin Klijn werkt bij het NIOD, het instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies. Hij is programmamanager van het Kenniscentrum Oorlogsbronnen dat beoogt alle oorlogscollecties in Nederland zo goed mogelijk digitaal te ontsluiten.

Bram van der Werf (Van der Werf Technologieadvies) komt oorspronkelijk niet uit de cultuursector. Hij was technical director van Europeana en vervolgens enkele jaren executive director van de Open Planets Foundation. Bij het Instituut voor Beeld en Geluid was hij senior projectleider van Presto Centre Foundation.

Gespreksleiders:

IP-redacteuren **Maarten Brinkerink** en **Wilbert Helmus**

Annette Gaalman

Bram van der Werf

ken' in de erfgoedsector. 'Daarmee bedoel ik: Je moet altijd zorgen voor onderhoud ná afloop van een project. Ik heb eens een project gezien waarbij op het eind het geld op was. Ik vroeg: hoe komen de basisscholen voor wie het gemaakt is er nu achter dat het er is? Daar was dan geen geld meer voor. Dus ook geen 10.000 euro voor communicatie en marketing. Dat had je van tevoren ook kunnen bedenken. Als er een verplichting komt dat je iets moet opzetten en onderhouden, dan richt je je projecten anders in.' Daarbij komt dat veel projecten een vernieuwend karakter hebben. Bram van der Werf: 'Er wordt heel optimistisch gedacht over prototype diensten, die krijgen nooit de tijd om te overleven. Apps komen vaak met projectgeld tot stand en we weten allemaal wat er gebeurt op het moment dat dat geld op is: dan is de dienst in een keer dood. Die wordt niet meer gevoed. Of het nu een dienst van een van onze nationale instellingen betreft, of van een provinciale instelling, het maakt niet uit, alles wat je projectgeld geeft gaat dood op het moment dat het projectgeld ophoudt.'

Langetermijnvisie

Maar hoe normaal is digitaal intussen in de erfgoedsector? Spelen erfgoedinstellingen voldoende in op de digitalisering van de samenleving? Eerder is al gesproken over het projectmatige karakter waarmee erfgoed digitaal beschikbaar komt. De vraag aan tafel is in hoeverre er sprake is van een paradigmashift van analoog naar digitaal. En hoe de erfgoedsector daar het beste vorm aan kan geven. Bram van der Werf suggereert dat

—
'Er is een gebrek aan inclusief denken in de erfgoedsector: je moet altijd zorgen voor onderhoud ná afloop van een project'
—

instellingen een langetermijnvisie op digitalisering als onderdeel van hun bedrijfsproces zouden moeten ontwikkelen. 'Instellingen gaan te vaak door met hun kostbare analoge proces. Als de collectie van bijvoorbeeld Beeld en Geluid digitaal zou zijn, dan kan het instituut net zo goed in de Flevopolder op een goed bereikbare B-locatie gaan zitten. Dit geldt ook voor het Nationaal Archief en de Koninklijke Bibliotheek. De plek is steeds minder relevant op het moment dat je digitaal bent.'

Edwin Klijn herkent dit. 'Er worden nu geen harde keuzes gemaakt. Maar instellingen worden ook niet gedwongen om dat te doen. Dat is de andere kant van de zaak.' Volgens Frank van Amerongen gaat het om een paradigmashift in denken. 'Dat heeft met je langetermijnvisie te maken. Wij uitgevers zijn over enige tijd volstrekt overbodig, mits we onszelf opnieuw uitvinden en nieuwe businessmodellen ontwikkelen. We doen momenteel niets anders. We investeren een immense hoeveelheid geld in de toekomst. Maar wie triggert erfgoedinstellingen om

Edwin Klijn

Frank van Amerongen

zo'n paradigmashift van analoog naar digitaal te maken?' Annette Gaalman wijst op de rol van de overheid. 'Ook de overheid moet gaan nadenken wat ze precies wil. Als de overheid meer een samenwerkende overheid wil zijn in de netwerksamenleving, dan denkt de overheid: we steken het geld in het creëren van randvoorwaarden. Dus bijvoorbeeld ervoor zorgen dat kennis geborgd wordt in instellingen, dat er structureel gedigitaliseerd kan worden.'

Iedereen aan tafel is het erover eens dat instellingen vooral een langetermijnvisie zouden moeten hebben. Minder nadruk dus op de korte termijn. Er komen dan wel minder vlagmomenten voor de subsidiegever die het allemaal heeft betaald. Instellingen zouden zelf visies moeten ontwikkelen en over de eigen grenzen heen met elkaar besluiten wat waardevol is om digitaal te doen.

Hubrecht Duijker

Erfgoedinstellingen zitten midden in de overgang van analoog naar digitaal denken. Het is in dit verband belangrijk om niet meer aanbodgericht maar veel meer vraaggericht te denken. Dit is voor veel instellingen nog best lastig. Voorbeelden van buiten de erfgoedsector kunnen daarbij een inspiratiebron zijn.

Zo heeft Frank van Amerongen bij uitgeverij Tirion gewerkt, waar wijnjournalist Hubrecht Duijker toen als auteur aan verbonden aan. 'Duijker bleek een geweldig wijnarchief te hebben, met achtergrondinformatie en een foto van elke wijnsoort, etiket, kurk en gedetailleerde kaarten van alle wijngebieden. Als

— **'De vestigingsplaats van een erfgoedinstelling is steeds minder relevant op het moment dat je digitaal bent'** —

de uitgever Duijker vroeg om bij wijze van spreken een boek te maken over alle wijnen met zwarte kurken, dan zei hij: wanneer moet je het manuscript met de foto's hebben. Is twee weken genoeg? Hij kan dat zo snel doen omdat hij zijn collectie geweldig gedocumenteerd had. Omdat hij zijn archief, ook een vorm van erfgoed, zodanig had ingericht dat hij er commercieel iets mee kon doen. Dat hoeft niet plat commercieel te zijn, maar je zou op zich veel commerciëler kunnen denken.'

De gesprekspartners vinden dat instellingen die afhankelijk zijn van subsidie meer naar de vraagkant van hun doelgroepen kunnen kijken. Erfgoedinstellingen kunnen daarbij veel leren van uitgevers, omdat ze in het digitale domein ook allemaal een beetje uitgever zijn geworden. <

Wilbert Helmus is namens het Netwerk Digitaal Erfgoed Coördinator Digitaal Erfgoed Bruikbaar bij Stichting DEN, zelfstandig adviseur en redacteur van IP.

Wereldwijde samenwerking erfgoedsector en ICT-industrie

Erfgoedinstellingen, overheden en ICT-leveranciers werken met UNESCO samen in de strijd tegen het dreigende digitaal geheugenverlies. PERSIST zoekt in wereldwijd perspectief naar oplossingen. Uniek is dat dit gebeurt in nauwe samenwerking met bedrijven als Microsoft en Google. Zo is kortgeleden in Parijs besloten om een Global Repository for Legacy Software op te zetten.

Vincent Wintermans en Wilbert Helmus *****

(maar nog wel onder copyright is). Hierdoor kunnen erfgoedinstellingen zelf zorgen voor het toegankelijk houden van hun digitale collecties en kunnen bedrijven diensten ontwikkelen voor emulatie of de interoperabiliteit van software testen.

De ontwikkeling van het Repository is complex: om daadwerkelijk te functioneren moet het alle belangrijke oude software bevatten, en dus een grote groep ICT-partners aan zich binden. Bovendien moet het zélf natuurlijk ‘voor altijd’ – wie durft zulke woorden in het digitale domein in de mond te nemen? – bestaan, wil het een betrouwbaar instrument voor digitale duurzaamheid worden.

De bijeenkomst leidde tot goede ideeën om dit doel stap voor stap te realiseren. Om de koudwatervrees bij softwarebedrijven weg te nemen, wil PERSIST gaan werken met pilots. Op deze wijze kunnen partners wennen aan het idee, en kan later gevraagd worden om software over te dragen voor onbepaalde tijd en voor nog onbekende nieuwe toepassingen.

Born digital collectievorming

De Content Task Force had de opdracht om zich te buigen over de selectieproblematiek van informatie die uitsluitend in digitale vorm bestaat. Als voorbereiding op de werksessie in Parijs is een wereldwijde survey verspreid onder erfgoedinstellingen. De vraag was: welke criteria gebruiken instellingen voor de selectie van born digital informatie die voor de lange termijn opgeslagen moet worden en hoe ziet het selectiebeleid er dan uit?

Slechts dertig instellingen stuurden hun born digital selectiebeleid in. Het blijkt dat instellingen meestal hun analoge criteria ook voor besluitvorming over born digital materiaal gebruiken. Het is de vraag of dit werkbaar is, bijvoorbeeld bij het verwerven

—
‘Microsoft gaat steeds meer open technieken gebruiken’
—

Voor een PERSIST-bijeenkomst kwamen eind april specialisten uit zeven landen samen bij de UNESCO in Parijs. PERSIST staat voor Platform to Enhance the Sustainability of the Information Society Transglobally. De specialisten vertegenwoordigen erfgoedinstellingen, overheden en ICT-bedrijven en komen letterlijk uit alle windstreken van de wereld. PERSIST bespreekt de problematiek van het duurzaam toegankelijk houden van digitale informatie in drie taskforces: inhoudelijke vraagstukken rondom selectie van materiaal dat voor de lange termijn toegankelijk zou moeten blijven, technische vraagstukken over de bruikbaarheid van software en hardware en ten slotte de meer beleidsmatige en politieke aspecten.

Repository voor software

De deelnemers van PERSIST spraken in Parijs een gezamenlijke verantwoordelijkheid uit om digitale informatie op lange termijn voor komende generaties beschikbaar te houden. Zo gaf de vertegenwoordiger van Microsoft aan dat zij, in tegenstelling tot vroeger, steeds meer open technieken gaan gebruiken.

De leveranciers benadrukten dat productvernieuwing onderdeel is van hun businessmodel. Zij beseffen dat die vernieuwingsdrift een schaduwzijde heeft. Consumenten (dus ook erfgoedinstellingen en overheden) moeten voortdurend investeren om die technologische vernieuwingen bij te kunnen houden. Hardware, besturingssystemen en applicatiesoftware verouderen enorm snel.

PERSIST wil daarom een ‘Global Repository for Legacy Software’ inrichten: een internationale bewaarplaats voor het beschikbaar houden van software die voor de bedrijven economisch niet meer interessant is

en archiveren van sociale media, digitale mediakunst, games of interactieve websites.

Nederlandse, Canadese en Australische erfgoedinstellingen ontwikkelen intussen methodieken om historische, artistieke, economische, emotionele, wetenschappelijke en maatschappelijke waarden aan een object of (deel)collectie toe te kennen. In Parijs bleek veel interesse in de actieve rol die collega-instellingen en het publiek spelen in deze vorm van waarderen. Deze vernieuwende manier van denken komt uit de musea en geeft een impuls aan de problematiek van born digital collectievorming.

Om erfgoedinstellingen te helpen zal PERSIST de komende maanden werken aan *Guidelines for the selection of digital heritage for long term preservation*. Het voorstel is om deze toe te voegen aan de door UNESCO ontwikkelde 'Aanbeveling voor documentair erfgoed'.

Nationale strategieën

Het belang van een continue zorg voor digitaal erfgoed op nationaal niveau stond centraal in de Policy Task Force. Het *Memory of the World Programma* van UNESCO kijkt met interesse naar digitale duurzaamheidsinitiatieven die zich tot nu toe lijken te beperken tot Noordwest-Europa (bijvoorbeeld de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid in Nederland, het Network of Expertise in Long-term Storage of Digital Resources in Duitsland en de Digital Preservation Coalition (DPC) in het Verenigd Koninkrijk en Ierland). Ook werden ontwikkelingen in India en de Verenigde Arabische Emiraten in Parijs gepresenteerd.

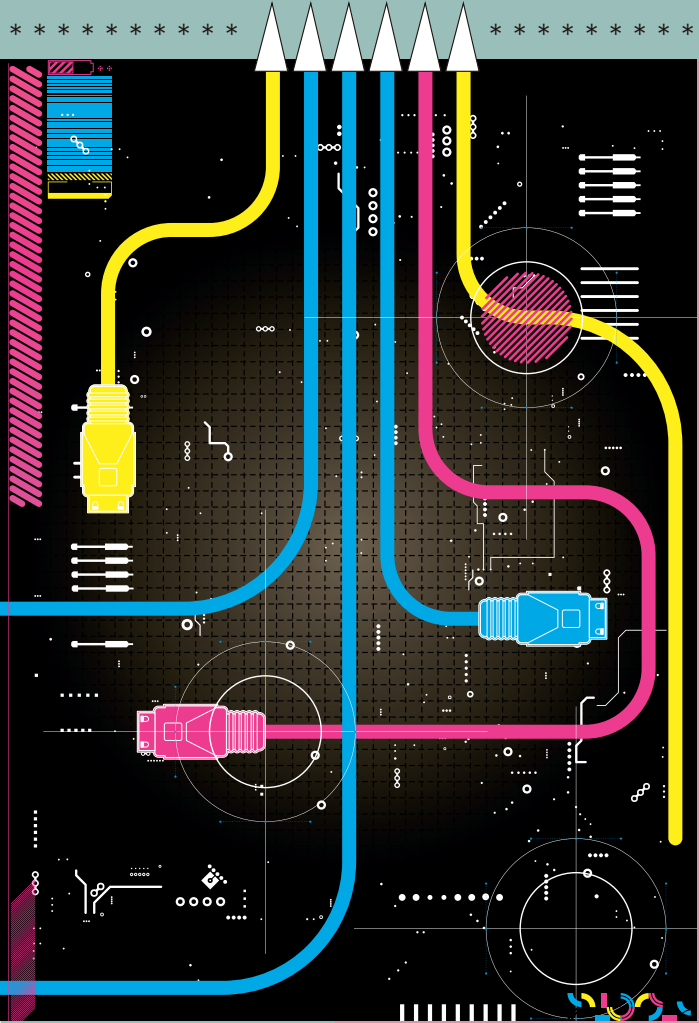
De verschillen waren, zoals te verwachten was, groot: in India lijkt digitaal erfgoed vooral opgevat te worden als gedigitaliseerd analogo materiaal; in de Emiraten zijn interessante projecten opgestart om burgers bewust te maken van het belang van erfgoed in het algemeen, en is het digitaal erfgoedbeleid een onderdeel van een veel grotere inspanning gericht op natievorming.

Het lijkt erop dat de grote meerderheid van de UNESCO-lidstaten nog te weinig aandacht heeft voor born digital erfgoed. Bewustwording op maat per werelddeel (of land) lijkt daarmee het belangrijkste onderwerp van de Policy Task Force te worden.

Flinke stap

PERSIST is ooit begonnen als een 'Haags' initiatief. Met de bijeenkomst in april heeft het netwerk een flinke stap buiten Europa gezet. Zo is het zwaartepunt van het werk van de Technology Task Force met de nieuwe International Council of Archives-president David Fricker naar Australië verplaatst. Maar de belangrijkste uitkomst is het plan om een wereldwijde software repository op te zetten. Met alle partijen die zich eraan verbonden hebben heeft dit initiatief een breed draagvlak. <

Vincent Wintermans is beleidscoördinator bij de Nederlandse Nationale UNESCO Commissie. Wilbert Helmus is namens het Netwerk Digitaal Erfgoed Coördinator Digitaal Erfgoed Bruikbaar bij Stichting DEN, zelfstandig adviseur en redacteur van IP.

'In Verenigde Arabische Emiraten worden burgers bewust gemaakt van het belang van erfgoed'

PERSIST

PERSIST ontstond tijdens de *International Conference of Memory of the World in the Digital Age: Digitization and Preservation* in Vancouver (2012). Het is geïnitieerd door de Nederlandse Nationale UNESCO Commissie, in nauwe samenwerking met IFLA, ICA, LIBER (Association of European Research Libraries) en Stichting DEN. Het ministerie van OCW steunt in deze eerste fase het project financieel via een subsidie.

UNESCO kan als wereldwijd gewaardeerde erfgoedorganisatie – denk aan de Werelderfgoedlijst en het Memory of the World Register voor documentair erfgoed – met gezag regeringen, erfgoedinstellingen en bedrijven aanspreken op de ethische aspecten van hun handelen.

Vele Handen maken licht werk

Archieven laten steeds vaker het digitaal erfgoed ontsluiten door de crowd. Marc Holtman, projectleider digitalisering Stadsarchief Amsterdam, en Carel Berenschot, erfgoedcoördinator bij Ajax, vertellen over hun ervaringen met twee 'VeleHanden'-projecten: Amsterdamse monumenten en Vele Ajacieden. 'De crowd haalt een productie die we intern niet kunnen evenaren.'

Ronald de Nijs

Foto uit Vele-
Handen-project
Amsterdamse
monumenten:
Emmaplein 2

Fotograaf: Wim Triimp. © Stadsarchief Amsterdam, Collectie Bureau Monumentenzorg

Amsterdamse monumenten

'Het Stadsarchief Amsterdam heeft inmiddels veel ervaring opgedaan met crowdsourcingprojecten,' vertelt projectleider digitalisering Marc Holtman. De projecten verlopen veelal via VeleHanden.nl, een door digitaliseringsbedrijf Picturae – in samenwerking met het Stadsarchief Amsterdam – ontwikkelde crowdsourcingwebsite voor de erfgoedsector. Op deze site kan een erfgoedinstelling een project ter ontsluiting aanbieden aan het grote publiek. Ook het meest recente crowdsour-

Vele Ajacieden

In tegenstelling tot andere VeleHanden-projecten is *Vele Ajacieden* niet openbaar toegankelijk; niet iedereen kan zich zomaar aanmelden om foto's uit het Ajax-archief te beschrijven. 'We hebben de deelnemers gerecruteerd uit leden van de Supportersvereniging Ajax,' zegt erfgoedcoördinator Carel Berenschot. 'We vreesden dat supporters van andere voetbalclubs misschien wel flauw commentaar – en dus onbruikbare informatie – bij de foto's zouden zetten. Achteraf besef-

cingproject van het Stadsarchief Amsterdam, *Amsterdamse monumenten*, verloopt via dit platform.

Puzzelwerk

‘Tot nu toe hebben we vooral registerachtige zaken via VeleHanden laten indexeren. Dat komt neer op het overtuiken van een register of andere informatie,’ legt Holtman uit. ‘Het VeleHanden-project *Amsterdamse monumenten*, in september 2014 van start gegaan, is echter heel anders qua werkzaamheden. Deelnemers wordt gevraagd de foto’s van de negatievencollectie van bureau Monumenten en Archeologie (bMA) te beschrijven. bMA heeft deze collectie aangelegd in de periode 1950-1990 en vorig jaar aan ons overgedragen; het grootste deel van het materiaal is gemaakt door fotografen die het bureau in dienst had. Het betreft niet alleen straatbeelden en geveelfotografie, maar ook heel technische zaken zoals foto’s van balken en steunpilaren. Om bijvoorbeeld de locatie van de foto te kunnen benoemen, moet je echt van puzzelen houden. Bovendien komt het goed van pas als je de stad goed kent en visueel bent ingesteld,’ aldus Holtman. Omdat het werk anders is dan voorgaande projecten, heeft het Stadsarchief Amsterdam bewust geworven bij verenigingen op het vlak van erfgoed

Foto uit Vele-Handen-project Amsterdamse monumenten: achtergevel van de voormalige Vierde Ambachtschool aan Postjesweg 1

en architectuur. ‘Driekwart van de circa driehonderd deelnemers aan *Amsterdamse monumenten* heeft niet eerder aan onze crowdsourcingprojecten meegewerkt. Maar verder passen de deelnemers wel zo’n beetje in de traditionele crowdsourcdoelgroep voor dit soort projecten: echt geïnteresseerden in Amsterdam, die ook in de stad wonen. Verder betreft het voornamelijk mannen, die veelal de vijftig zijn gepasseerd.’ En nog zo’n standaard

Fotograaf onbekend; © Stadsarchief Amsterdam, Collectie Bureau Monumentenzorg

ten we dat onze controleur snel genoeg kan zien of er een “saboteur” aan het werk zou zijn geweest. Het kan dus zijn dat we in de toekomst ook niet-leden toelaten.’

Materiaal ligt er in elk geval genoeg. De deelnemers aan *Vele Ajacieden*, door Berenschot ‘taggers’ genoemd, hebben inmiddels zo’n 40.000 foto’s beschreven. Er zijn er nog zo’n 60.000 te gaan, waarvan er nog zo’n 20.000 eerst door Picturea gedigitaliseerd moeten worden. ‘Daarnaast hebben we nog het archief van huisfotograaf Louis van de Vuurst, die sinds eind jaren tachtig al zo’n 1,5 miljoen foto’s heeft gemaakt. Het beeldmateriaal, dat door hemzelf is gedigitaliseerd, hoeft “alleen” nog beschreven te worden. Een gigantische klus – en mogelijk ook een VeleHanden-project.’

‘Bij het inschakelen van de crowd hebben we ons vooral door praktische overwegingen laten leiden. Picturea bood ons toegang tot het platform VeleHanden zodat de foto’s konden worden getagd én we konden putten uit het grote ledenbestand van de Supportersvereniging Ajax,’ aldus Berenschot.

Inhaalslag

Berenschot wil maar zeggen: Ajax is bezig met een inhaalslag. De aanleiding was de sluiting in 2013 van de verliesgevende Ajax Experience aan het

Rembrandtplein in Amsterdam. Het historische materiaal dat twee jaar lang dit aan Ajax gewijde museum had gesierd, keerde in dozen terug naar de erfgoedruimte in de Arena in Amsterdam Zuidoost. ‘In diezelfde periode overleed Ajax-archivaris Wim Schoevaart. Toen heeft het bestuur van de Vereniging Ajax gedacht: we moeten ons erfgoed beter gaan beheren dan we dat tot dusver hebben gedaan,’ zegt Berenschot. ‘Daarvoor ben ik als erfgoedcoördinator aangetreden.’

De fysieke erfgoedcollectie, variërend van de oprichtingsbrieven uit 1900, de vele wereldbekers tot dozen vol clubcadeaus, wordt met de hulp van stagiairs en een tijdelijke medewerker geïnventariseerd en beschreven in Adlib. Ook is een voorzichtig start gemaakt met een project ‘oral history’: oudverenigingsleden en oudspelers van Ajax halen voor de camera herinneringen op. En dan is er ook nog het bovengenoemde *Vele Ajacieden*, het eerste VeleHanden-project van Ajax.

Eén controleur

Van de 150 gerecruteerde vrijwilligers voor *Vele Ajacieden* zijn er zo’n 70 actief, waarvan 25 het meeste werk doen, zegt Berenschot. ‘Het betreft vooral mannen én een klein aandeel vrouwen. De jongste is 22, de oudste 70.’ Het is hun taak om de

gegeven: bij dit project zijn circa honderd deelnemers ook daadwerkelijk actief. ‘Drie daarvan kun je beschouwen als de daadwerkelijk projecttrekkers. Ze verzorgen ook controlewerkzaamheden, beantwoorden vragen van anderen et cetera,’ zegt Holtman.

Hoge kwaliteit

‘Ik ben al jaren projectleider bij de Beeldbank van het Stadsarchief Amsterdam. Als ik het werk van de crowd afzet tegen ons eigen werk, dan doet dat er niet voor onder. Het niveau ligt over het algemeen bijzonder hoog,’ zegt Holtman. ‘We zetten daartoe wel een aantal middelen in. Registers worden bijvoorbeeld twee keer ingevoerd, waarna de eerste en de tweede invoer automatisch met elkaar worden vergeleken. Als het hetzelfde is, dan is het goed ingevoerd; zijn er afwijkingen dan kun je die markeren en vergelijken met het origineel. Daarnaast is er nog een derde persoon die alles nog een keer controleert.’ Bij het lokaliseren van de beelden bij *Amsterdamse monumenten* is de ingevoerde informatie wat moeilijker na te gaan. ‘Een medewerker voert de gegevens in, dan komt de controleur en die voegt indien nodig iets toe, wijzigt iets of zegt dat het is goed. We hebben bij dit project twee soorten gebruikers: mensen konden zich inschrijven als deelnemer of als controleur. Bij de laatste groep zitten, zeg maar, de fanatiekelingen. Die scheiding van taken werkt in de praktijk heel goed.’

Crowdmanagement

‘We besteden veel tijd aan crowdmanagement. We moeten er veel energie in steken om de crowd te managen, om goed te luisteren naar hun behoeften,’ aldus Holtman. ‘Op het moment dat er vanuit de crowd bijvoorbeeld een vraag binnenkomt, proberen we die snel te beantwoorden; overigens is er speciaal voor dit project ook een forum op *Vele-Handen.nl*.’ De vragen steken op verschillende niveaus in: functionele vragen zoals: waar is knop X op de site voor? Of inhoudelijke: volgens mij is op de foto dit te zien, maar ik weet het niet zeker. Holtman: ‘Zoals bij veel van dit soort projecten zie je dat de mensen elkaar helpen. Bij *Amsterdamse monumenten* nemen drie fanatieke en heel kritische vrijwilligers een deel van dat werk van ons over. Dus het crowdmanagement wordt voor een deel door de crowd zelf gedaan. En als wij het zelf ook niet weten, dan verleggen we

spelersnaam, de wedstrijd, het stadion, de spelsituatie en nog veel meer te beschrijven.’ Over de kwaliteit van hun werk is Berenschot ‘tevreden’. ‘Ajax-voetbal is geen rocket science, het betreft allemaal feitjes. En als we het zelf niet weten, dan zoeken we het op in onze bibliotheek met alle Ajax-handboeken of in ons grote archief met krantenknipsels.’ Is een foto door twee vrijwilligers getagd, dan komt de controleur in beeld. Berenschot noemt deze controleur ‘een genie met een fotografisch geheugen’. ‘Toon hem een foto uit bijvoorbeeld november 1963 en hij dreunt moeiteloos de bijbehorende gegevens op: locatie, wedstrijduitslag, welk stadion, de weersomstandigheden et cetera. Hij controleert het werk van de taggers bijna alleen op zijn geheugen en dat gaat lekker snel. Andere controleurs moesten steeds de boeken erop naslaan en dat kost de nodige tijd. Hoewel we wel regelmatig onderling overleg hebben, laten we de controle voorlopig grotendeels in één hand en ik houd steekproefsgewijs de vinger aan de pols. Als we in de toekomst meer taggers hebben – en dat willen we graag – nemen we er misschien nog een paar controleurs bij.’

Database

Als het project is afgerond, wordt het getagde fotomateriaal in een eigen database overgezet en hoogst waarschijnlijk toegankelijk gemaakt voor het publiek. ‘We zijn er nog niet over uit onder welke gebruiksvoorwaarden dat gaat gebeuren.

Kranten en tijdschriften kunnen nu al tegen betaling gebruik maken van foto’s uit de Ajax-beeldbank. We denken erover de doelgroep uit te breiden met particulieren.’

Uit de anonimiteit

‘We vinden het fantastisch wat de taggers voor Ajax doen, maar eerlijk gezegd kregen ze dat door tijdgebrek en onderbemensing nooit van ons te horen,’ zegt Berenschot met enige schaamte in zijn stem. ‘Daarom hebben we onlangs 25 toptaggers uitgenodigd. En ook al bleek dat driekwart van deze groep de wedstrijden bezoekt, een rondleiding door het stadion stelden ze zeer op prijs, en dat geldt ook voor de rondgang langs het erfgoed. Ze waren echt dolenthousiast. Toen ik vroeg of ze wilden meehelpen met het invoeren van de fysieke collectie in Adlib, gingen er meteen drie handen de lucht in,’ zegt Berenschot. ‘We gaan uitzoeken hoe we de communicatie met deze groep kunnen verbeteren en structureel kunnen maken

de discussie over een foto naar onze Facebookomgeving.’

Beloning

Evenals bij de andere crowdsourcing-projecten kunnen de deelnemers met de invoer van gegevens punten ‘verdiene’. Die punten kunnen ze gebruiken om scans uit de Archiefbank aan te schaffen. Specifiek voor het project *Amsterdamse monumenten* is het ook mogelijk om hoge kwaliteit fotoprints te bestellen. Holtman: ‘We merken dat de mensen het bij dit project minder voor de punten doen en veel meer voor het spel zelf. Het is ook best verslavend: je hebt grove metadata waar je als deelnemer iets mee kan, en vervolgens ga je aan de slag met Google Maps, met beelden van het Stadsarchief Amsterdam en gegevens uit andere (foto)bronnen.’

Verder organiseert het Stadsarchief Amsterdam activiteiten voor de vrijwilligers die aan VeleHanden-projecten meewerken. ‘Denk bijvoorbeeld

aan evenementen en rondleidingen door het gebouw en door de stad. Ook al zijn de groepen soms heel klein, we merken dat er behoefte aan is. We doen het met alle plezier en creëren zo nog meer betrokkenheid.’

Resultaten snel live

De deelnemers aan VeleHanden willen graag zien wat het resultaat van hun werk is. ‘De productie die vandaag is goedgekeurd, is de volgende dag al online in de Beeldbank van het Stadsarchief Amsterdam te zien. We hebben dat bij *Amsterdamse monumenten* geheel geautomatiseerd. Het is ook praktisch: op het moment dat mensen voor VeleHanden onderzoek doen, kunnen ze meteen gebruik maken van de aanvullingen in de Beeldbank.’

Vast onderdeel

‘Het crowdsourcen is inmiddels een vast onderdeel geworden van wat we doen. Het werkt zo goed dat we ons bij digitaliseringsprojecten voor een groot deel heel gericht laten leiden door bronnen waar vanuit de gebruiker vraag naar is én die geschikt zijn om aan te bieden aan de crowd. Het is niet zozeer voor het wegwerken van achterstanden,’ zegt Holtman.

‘Ook al zijn de groepjes die aan de VeleHanden-projecten werken soms heel klein, ze halen een productie die we intern gewoon niet kunnen evenaren. Dat heeft crowdsourcing ons inmiddels wel geleerd.’

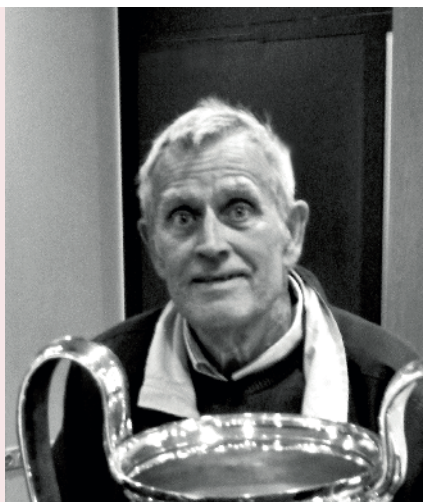
zodat de taggers niet het idee hebben dat ze hun werk in volledige anonimiteit doen. We hebben van dit bezoek geleerd dat je er een dagdeel in de week voor vrij moet maken.’

Beloning

‘Laatst hebben we ook de vijf beste taggers in het zonnetje gezet. Zo reikte Dick Schoenaker tijdens een wedstrijd een boek aan hen uit en ook bezochten de taggers de ruimte waar de voetballers verblijven. Dit soort bijeenkomsten beschouwt men als een “beloning”,’ aldus Berenschot.

‘Tijdens het inventariseren van ons erfgoed komen we dingen tegen waarvan we nu al zeggen: dat gaan we niet bewaren. Dat geldt in elk geval voor de honderden fraaie afdrucken van foto’s die we al digitaal hebben. Ooit sierden ze ingelijst de kantoren van oud-Ajax-medewerkers – om uiteindelijk in het archief te belanden. Misschien gaan we die wel cadeau doen aan de taggers.’ <

Ronald de Nijs is eindredacteur van IP.

Jaap Moos, 'toptagger' van Vele Ajacieden

Jaap Moos (67) heeft al zijn kennis van Ajax met de paplepel ingegoten gekregen. ‘Ik bezoek sinds 1956 de wedstrijden. Bovendien heeft mijn vader zelf bij Ajax gespeeld, ik ging altijd met hem mee.’ Hij hoefde dus niet lang na te denken toen hij in een van de notulen van Supportersvereniging Ajax las dat leden zich konden aanmelden voor het project *Vele Ajacieden*.

Inmiddels is Moos vier maanden verder en hij heeft al meer dan 17.000 foto’s getagd. Volgens Carel Berenschot, erfgoedcoördinator bij Ajax, behoort Moos tot de top-5 van taggers bij *Vele Ajacieden*. Amsterdammer Moos blijft er nuchter onder. Vanaf zijn vijftiende tot aan zijn pensioen heeft hij bij De Telegraaf in allerlei administratieve functies gewerkt en nu hij heeft alle tijd van de wereld; behalve op vrijdag, want dan is het ‘klaverjasdag’. ‘De ene dag tag ik 100 foto’s, de andere dag 400.’ Soms is het lastig om bijvoorbeeld de tegenspelers te indentificeren. ‘Dan pak ik mijn naslagboeken erbij of ik ga zitten googlen.’ Maar over het algemeen vindt hij het een makkelijk en plezierig werkje om de foto’s te beschrijven.

‘Als de gedigitaliseerde fotocollectie straks helemaal is getagd, schijnen er nog zo’n 1,5 miljoen foto’s van Ajax’ huisfotograaf Louis van de Vuurst te wachten. Bij leven en welzijn ga ik met dit werk door,’ zegt Moos monter.

Heeft jouw organisatie een
innovatief product, dienst of concept?
Maak kans op € 15.000 innovatiesupport

KIJK VOOR
MEER INFORMATIE OP
WWW.IVIaward.nl

Sponsors:

DOKLAB

WebBiebNL
haal meer uit je online bibliotheek

ter
sprake
| BEWAARDT U UW VERBODEN

intrigue

Mediapartner:
**INFORMATIE
PROFESSIONAL**
vakblad voor informatieverkers

IVI Award | Een initiatief van de stichting Innovatie voor Informatie

Geert-Jan van Bussel

COLUMN

Geletterd?

Eric Schmidt stelde in 2010 dat op dat moment iedere twee dagen even veel informatie gegenereerd werd als in alle jaren tot 2003 toe. Dat zou kunnen, al kan niemand het precies berekenen. Het is echter zeker dat de grote hoeveelheden informatie maatschappelijk succes en falen grotendeels afhankelijk maken van de informatievaardigheden die iemand heeft.

'Information literacy', de academische term om informatievaardigheden aan te duiden, is al meer dan drie decennia een populair onderzoeksthema.

Googles zoekmachine geeft 537.000 hits over het afgelopen jaar en 2.610.000 resultaten zonder tijdslimiet. Tientallen boeken en artikelen zijn er over geschreven, al gaan die meer over 'technological literacy' en over de 'digitale vaardigheden' van 'digital natives', 'net savvy's' of 'homo-zappiens'. Vooral jonge mensen horen blijkbaar daartoe: ze zijn immers opgegroeid in een ICT-wereld, zijn vertrouwd met het gebruik van computers, mobiele apparaten, sociale media en internet. Zij zijn de voorlopers van de nieuwe, digitale wereld, voor de voeten gelopen door de oudere generaties, die hooguit digitale immigranten kunnen zijn, niet in het bezit van de inherente technologische capaciteiten van jongere generaties. Het is ondertussen duidelijk geworden dat die beschrijvingen overdreven zijn.

Mijn ervaringen met studenten leren dat hun daadwerkelijke gebruik van ICT en de effectiviteit daarvan beperkter is dan gesuggereerd: gaming, SMS-en, snel zoeken op internet, muziek en films down-

'Vraag studenten vooral niet om een spreadsheet te ontwerpen, een database in te richten of een data-analyse uit te voeren'

Geert-Jan van Bussel is ondernemer en lector Digital Archiving & Compliance bij de Hogeschool van Amsterdam

loaden of streamen en het gebruiken van sociale media. Vraag ze vooral niet om een spreadsheet te ontwerpen, een database in te richten of een data-analyse uit te voeren.

En overweg kunnen met technologie wil nog niet zeggen dat jongeren goed overweg kunnen met informatie. Livingstone heeft al in 2009 aangetoond dat het bij jongeren gaat om passieve consumptie van informatie. 'Information li-

teracy' is echter allesbehalve passief. De Association of College and Research Libraries zegt dat een 'information literate' persoon kan bepalen welke informatie benodigd is, effectief en efficiënt benodigde informatie kan vinden en gebruiken, informatie en informatiebronnen kritisch kan beoordelen, geselecteerde informatie kan omzetten naar kennis, de economische, juridische en sociale effecten van informatie begrijpt en er ethisch en rechtmatig mee omgaat.

Grote groepen jongeren (en laten we eerlijk zijn: ook ouderen!) kunnen dat *niet*. Het wordt ze ook niet aangeleerd. In het hoger onderwijs verwacht iedereen dat jongeren die vaardigheden al hebben. Een module 'informatievaardigheden' in de propedeuse kan dan nog net, maar verder doen onderwijsinstellingen er niets mee.

Als er iets aan jongeren moet worden duidelijk gemaakt, dan is het wel dat kunnen omgaan met betrouwbare informatie cruciaal en onontkoombaar is. Informatievaardigheden behoren gedurende een totale schoolloopbaan te worden getraind, van basis- tot hoger onderwijs. Als dat bewustzijn er niet is dan zouden deze 'digital natives' wel eens een 'lost generation' kunnen worden.

Digitaal tenminste.

<

(Ingezonden mededeling)

De digitale overheid ontwikkelt zich in hoog tempo. Voor het bewaren en ontsluiten van overheidsinformatie zijn de gevolgen groot. Archief 2020 is het samenwerkingsverband waarin alle overheden en hun archiefdiensten samen innoveren.

Digitale informatie voor de eeuwigheid

Anne Reitsma

Overheid wil e-overheid worden

De rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen staan alle voor dezelfde uitdagingen bij het ontwikkelen van een strategie voor het duurzaam toegankelijk maken en houden van digitale informatie. Hoe zit het met het archiveren van dit materiaal? En wat doen archiefinstellingen om te zorgen dat digitale informatie over 10, 20 of 100 jaar nog raadpleegbaar is? Want digitale informatie is niet meer weg te denken uit onze

maatschappij. Het delen van gegevens, samenwerken op platforms, openstellen van data is allemaal veel makkelijker geworden. Dit geldt ook voor overheidsinformatie.

Samenwerking binnen hele informatieketen

Het oplossen van dit complexe vraagstuk vereist innovatieve oplossingen in de archiefsector. Dat betekent behalve experimenteren ook het delen van kennis. Dat kan alleen door meer samenwerking binnen de hele informatieketen. Het gaat dan niet alleen om werkprocessen, infrastructuur, opslag en toegang maar vooral ook om een mentaliteitsverandering en de bereidheid om te leren over grenzen heen.

Archief 2020

Archief 2020 is een innovatieprogramma waarin de archiefsector en alle lagen van openbaar bestuur in Nederland samenwerken om te komen tot duurzame toegankelijkheid van (digitale) overheidsinformatie en een toekomst vaste archief functie. De partners zijn: ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Unie van Waterschappen. Het Nationaal Archief is de opdrachtnemer. Daarom is het programmabureau bij het Nationaal Archief gehuisvest.

Innovatieprogramma Archief 2020

Het innovatieprogramma Archief 2020 is een van de aanjagers die overheden en archiefprofessionals samenbrengt om aan oplossingen voor een duurzame digitale informatievoorziening te werken. Aan de basis ligt een convenant dat de minister van OCW in 2012 sloot met gemeenten, provincies en waterschappen. Archief 2020 stimuleert en ondersteunt landelijke en decentrale projecten die zich inzetten voor duurzame digitale toegankelijkheid. Uitgangspunt in alle projecten is co-creatie en co-financiering.

Het programma loopt van 2013 tot en met 2016. In die periode staan vijf doelen centraal: digitale duurzaamheid, openbaarheid, toegankelijkheid, documenteren van de samenleving, kwaliteitszorg en bestelversterking. Archief 2020 richt zich in 2015 voornamelijk op duurzame en open toegankelijkheid van digitale overheidsinformatie.

Samenwerken aan duurzame toegankelijkheid

Steeds meer gemeenten, provincies en waterschappen zijn zich bewust van de noodzaak tot verbetering van de informatiehouding en een nieuwe manier van samenwerken met archieven. Hierbij komt steeds vaker het gebruik van een e-depotvoorziening in beeld.

Bij digitale informatie moet een archiefinstelling vanaf de eerste dag al nadenken over de archivering. Daar kan zij geen twintig jaar meer mee wachten zoals dat in de papieren wereld tot nu toe gebruikelijk was.

Archiefinstellingen staan steeds meer onder druk om hier vorm aan te geven. Het innovatieprogramma Archief 2020 ondersteunt hen hierbij met het faciliteren van pilots bij decentrale overheden en het helpen ontwikkelen en toepassen van praktische instrumenten en handreikingen; bijvoorbeeld over het

Programmadoelen Archief 2020

gebruik van metadata. Maar vooral ook door deskundigheidsbevordering en professionalisering van de archief- en informatiesector. Zo worden er regelmatig workshops en bijeenkomsten georganiseerd om kennis te ontwikkelen en te delen. Op deze manier stimuleert het programma innovatie langs de vijf genoemde programmajlijnen.

In pilots die Archief 2020 co-financiert, blijkt dat e-depotvoorzieningen veel meer behelzen dan alleen een technische voorziening. De eigen informatiehuishouding en de zorg voor de langdurige opslag van informatie is het vertrekpunt. Het gebruik van generieke standaarden helpt hierbij. Bovendien blijkt samenwerken en samen leren de grote succesfactor. Hieruit ontstaan ook nieuwe netwerken.

Uitdaging en kennisontwikkeling

Voor het beheer van de digitale collecties van de rijksoverheid werken het Nationaal Archief en de regionale historische centra in de provinciehoofdsteden (RHC's) samen aan het inrichten van een landelijk dekkend netwerk van e-depotdiensten. Hoe informatie over 20 of 50 jaar opgeslagen wordt, weet nog niemand. Het netwerk moet dus geschikt zijn voor de informatie van nu en mee ontwikkelen met de tijd. Dit is een uitdaging en vraagt om kennisontwikkeling. En het is een continu proces. Gemeenten, provincies en waterschappen en hun archiefinstellingen kunnen ook aansluiten op dit netwerk of kiezen voor andere aanbieders van digitale depots.

Daarnaast werkt het Nationaal Archief aan een overzicht van kwaliteitseisen waarmee overheidsorganisaties kunnen bepalen welke concrete maatregelen ze kunnen en moeten nemen om hun informatie al bij de vorming ervan duurzaam toegankelijk te maken. Dit is het Normenkader Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie (DUTO). Deze lijst ondersteunt informatieprofessionals in allerlei organisaties om bij iedere fase van het opstellen, beheren en opslaan van digitale informatie doordachte keuzes te maken.

Meer mogelijk maken met open toegang

Duurzaam digitaal bewaren is alleen zinvol als je de opgeslagen informatie ook kan ontsluiten. Archief 2020 helpt overheden en hun archiefinstellingen om informatie vindbaar, toegankelijk

en bruikbaar te maken en te houden. Dat vraagt om open toegang: het gebruik van open standaarden in een open digitale infrastructuur binnen een organisatie. Het maakt archieven en collecties beter toegankelijk voor een breed publiek. Daarnaast is het beschikbare materiaal makkelijker te verrijken, contextualiseren en presenteren. Het verrijkt archief- en erfgoedinstellingen doordat het samenwerken in netwerken en de verbinding tussen sectoren een stuk eenvoudiger maakt. Het aantal maatschappelijk waardevolle toepassingen van

open data groeit met de dag. De omstandigheden zijn dus ideaal om open toegang en open data in de archiefsector te realiseren en zo de maatschappelijke functie van archieven te versterken.

Sommige archiefdiensten lopen al voorop met open toegang en open data-beleid. Andere zoeken naar mogelijkheden om te vernieuwen. Tijdens de werkconferentie *Archiefcollecties Open!* van 25 maart hebben meer dan 100 deelnemers uit de archiefsector voor hun directeuren, bestuurders en informatiemanagers aanbevelingen opgesteld. Open data en open toegang vragen om nieuw informatiebeleid van de instellingen. Archief 2020 nodigt directeuren van archiefinstellingen later dit jaar uit om met elkaar in gesprek te gaan over de strategische gevolgen hiervan.

Vernieuwend werken

In samenwerking met de archiefinstellingen geeft Archief 2020 in diverse best practices en pilots aandacht aan mogelijkheden om vernieuwend te werken. De praktijkbevindingen leiden tot bijvoorbeeld handreikingen en adviezen over gebruik van geoinformatie en linked data-technologie. Met de proofs of concept die dit oplevert, gaan we aan de slag met de ontwikkeling van generieke instrumenten. Archief 2020 draagt in projecten en workshops actief bij aan het ontwikkelen van kennis en expertise van de archiefsector. Samen met deelnemers uit de sector worden onderwerpen uitgediept die bijdragen aan een beter begrip van innovatieve ontwikkelingen en digitale mogelijkheden voor ontsluiting van archiefinformatie. Ook wil zij met kennis en instrumenten ondersteuning bieden bij aansluiting van archiefcollecties op de nationale aggregator APEX NL. ←

Deze tekst is verzorgd door het programmabureau van Archief 2020.

Kijk voor alle informatie op www.archief2020.nl. Contact opnemen met het programmabureau kan door een mail te sturen naar info@archief2020.nl.

ARCHIEFINSTELLINGEN SPELEN IN OP TOUR DE FRANCE

Utrechts Archief (in samenwerking met de ANWB) en het Streekarchief Midden-Holland (Gouda) staan in het teken van de Tour de France.

De 'Grand Départ', voer voor wielersfans en slimme archivarissen. Voor de zesde keer in de geschiedenis start de Tour de France in Nederland. Amsterdam had de primeur in 1954, daarna volgden Scheveningen (1973), Leiden (1978), 's-Hertogenbosch (1996) en Rotterdam (2010). De eerste Utrechtse etappe van de Tour op 4 juli 2015 is een individuele tijdrit. De tweede etappe op 5 juli voert van Utrecht via Montfoort, Oudewater, Gouda en Rotterdam naar het kunstmatige eiland Neeltje Jans in Zeeland.

In 2010 was de Grand Départ in Rotterdam. Het Stadsarchief deed een succesvolle Flickr-actie: plaats uw wielrenfoto's op ons platform. Zo kreeg het evenement een erfgoedrandje.

Utrecht staat dit jaar natuurlijk helemaal in het teken van de Grand Départ. Wist u dat het eerste fietspad (1885) van Nederland in Utrecht lag en wel op de Maliebaan? En dat de ANWB en de Fietsersbond in Utrecht werden opgericht? Utrecht telt dan ook enorm veel fietsers: 1 miljoen fietsen op 310.000 inwoners en forenzen. Niet gek dus dat hier de grootste fietsenstalling ter wereld komt. En dat het Utrechts Archief (in samenwerking met de ANWB) de tentoonstelling 'Fietsstad' organiseert.

Streekarchief Midden-Holland (Gouda) stort zich eveneens op de Tour. Voortbouwend op het atelier Documenteren van de Samenleving 'meet' een werkgroep door middel van een netwerk en trendbenadering de neerslag (bijvoorbeeld social media) van de doorkomst van de Tour de France in Gouda.

VERENIGING SOD WERKT SAMEN MET ARCHIEF 2020

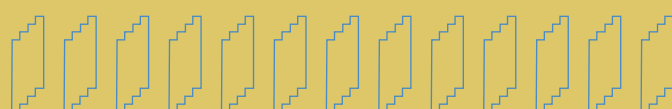
Op het KNVI NVBA SOD jaarcongres 'Over de grens' op 12 november verzorgen Archief 2020, een innovatieprogramma voor de archiefsector, en de Vereniging SOD samen een track. Deze track, met als werktitel 'O, zit dat zo!', behandelt een viertal handreikingen, voorschriften en beleidsregels op zeer praktische wijze.

Veel organisaties hebben de afgelopen jaren te maken gekregen met initiatieven om de eigen digitale informatiehuishouding op orde te krijgen of te verbeteren. Ondanks de goede bedoelingen van deze initiatieven, vaak in de vorm van een checklist, handreiking of handboek, lijken veel organisaties deze hulpmiddelen in de praktijk vaak meer als last te zien.

Het grootste obstakel blijkt de lijkigheid van de documenten te zijn, die met een handreiking meekomen. Zo bestaat de begeleidende informatie van de *Baseline voor Gemeenten* uit vier delen. Goed voor meer dan 220 pagina's leesplezier. En dus best logisch dat er enig koudwaterrees bestaat om er dan echt mee te beginnen.

Terwijl het in de praktijk best meevalt. Daarom slaan Archief 2020 en de Vereniging SOD de handen ineen om in vier praktische sessies de deelnemers door de Baseline Gemeenten, Toepassingsprofiel Metadata Landelijke Overheid, Handreiking vervanging archiefbescheiden en Kwaliteitsprofiel Digitaal Archiveren te loodsen. Het resultaat: U bent in staat deze instrumenten toe te passen binnen uw organisatie. En u zegt: 'O, zit dat zo! Dat valt best mee!'

Koninklijke Nederlandse Vereniging
van Informatieprofessionals

Afdeling Onderwijs en Onderzoek (O&O)

Op donderdag 18 juni vindt onze eerste
O&O-middag plaats voor alle O&O-leden

**Thema: de ondersteuning aan startende onderzoekers – promovendi
of research master studenten in het hbo of aan de universiteiten.
We nodigen onze leden uit om hun 'best practice' te presenteren.**

In pitches van 10-15 minuten kunnen allerlei aspecten van ondersteuning
aan bod komen: hoe help je de onderzoekers op weg bij het zoeken en het
managen van hun data, welke handige tools of apps zijn beschikbaar?

Locatie: Erasmus Universiteit Rotterdam. Meer informatie en het
aanmeldformulier is te vinden op <http://knvi.net/onderwijs-en-onderzoek/>

Even voorstellen:

**De afdeling O&O heeft
een nieuw bestuurslid:
dr. Coen Wilders,
vakspecialist Geschiedenis van de
Universiteitsbibliotheek Utrecht.**

Het bestuur bestaat nu uit zeven
leden. Vertegenwoordigd zijn de
HBO-bibliotheken, UB's, Speciaal
Wetenschappelijke Bibliotheken
en de KB.

Afdeling Speciale Bibliotheken (SB) bestaat in 2016 75 jaar!

*Dit jubileum gaan we
vieren op vrijdag
16 september 2016.*

Thema: TIJD en RUIMTE.
Sinds september 2014 is de
lustrumcommissie, bestaande
uit Mariëlle de Bruin, Annelies
Combecher, Magda Lacroes, Lineke
van der Perk, Lia van der Riet en
Jolieke Schroot, bezig met een
feestelijk en gevarieerd programma
voor te bereiden.

Definitieve locatie en programma
volgen nog

Afdeling Juridische Informatie (JI)

**Op de eerste bijeenkomst in 2015 van de Afdeling Juridische
Informatie waren de leden te gast bij de Erasmus School of Law
in Rotterdam.**

Prof. Frank Smeele sprak over het maritiem- en verzekeringsrecht en mr.
Ben Beljaars besprak het onderwerp 'legal information literacy' en met name
de rol voor juridische bibliotheken en -documentatiecentra.

Na afloop was er ruimte voor
discussie en werden de leden
uitgenodigd een bijdrage te
leveren aan het weblog op
[https://legalinformationliteracy.
wordpress.com](https://legalinformationliteracy.wordpress.com) (ontstaan n.a.v.
een seminar over dit onderwerp in
2013 op de Erasmus Universiteit).

Deze bijeenkomst gemist? Binnenkort zal een bijeenkomst plaatsvinden bij
het IBFD, het *International Bureau of Fiscal Documentation*, met het thema
belastingrecht. Houd de agenda in de gaten op [http://knvi.net/juridische-
informatie-agenda/](http://knvi.net/juridische-informatie-agenda/)!

Reminder

Dinsdag 15 september 2015
Workshop en lezing David Lankes

Donderdag 12 november 2015
KNVI-congres met het thema "OVER DE GRENS".
Kijk voor meer informatie op knvi.net.

Paul Veugen: 'We willen mensen aansporen meer te bewegen'

De Nederlandse appbouwer Human.co ontving in mei een Webby Award – een soort 'Internet-Oscar' – in de categorie Websites. Mede-oprichter en CEO Paul Veugen (1984) vertelt over de app Human.co die mensen stimuleert om meer te bewegen en over het succes van de bijbehorende datavisualisaties.

Door: Niall MacKellar

Wat houdt Human.co in?

'Twee jaar geleden startte ik samen met Renato Valdes in San Francisco met Human.co. We wilden een applicatie bouwen die mensen stimuleert om meer te gaan bewegen. Wij vinden namelijk dat je bij de aanbevolen dagelijkse dosis lichaamsbeweging grotendeels kunt volstaan met dertig minuten "verplaatsing" in plaats van te gaan sporten. Maar de laatste vijftig jaar hebben wij ons leven zo ingericht dat we nog nauwelijks hoeven te bewegen. Tegelijkertijd nemen we wel een abonnement op de sportschool!'

'Dit fascinerende gegeven heeft geleid tot de stappenteller Human.co, die gebruikers stimuleert het aantal minuten dagelijkse beweging constant te verhogen. Wat je ziet is dat de gebruikers na zes weken 75 procent meer zijn gaan bewegen. Aan ons de taak dit percentage nog verder op te schroeven.'

En wat is de bijbehorende visualisatie Human Cities?

'De data die de honderdduizenden gebruikers van *Human.co* tezamen creëren, gebruiken we om de app te verbeteren. We realiseerden ons dat je met die data – miljoenen dagelijkse bewegingen – inzichten over bijvoorbeeld het menselijk gedrag kunt visualiseren. Dat heeft geleid tot *Human Cities*, een reeks visualisaties waarin te zien is hoe onze gebruikers zich door verschillende wereldsteden begeven.'

'Bij het visualiseren van die data kwamen we tot een opvallende ontdekking: de plekken in wereldsteden waar het verkeer, via bijvoorbeeld de fiets, extreem druk is komen overeen met de plaatsen waar een groot aantal ongelukken plaatsvindt.'

Worden jullie data en visualisaties gebruikt voor wetenschappelijke doeleinden?

'Naar aanleiding van het project *Human Cities* hebben wij meer dan honderd reacties gehad van onderzoeksbureaus en overheden die alle zeer geïnteresseerd zijn in de dataset. Wat die dataset extra interessant maakt is dat de data heel erg is gefocust op lifestyle: je kunt nagaan wanneer, waar, hoe en hoeveel iemand beweegt. Dat maakt de dataset zeer divers. Dit heeft geleid tot die enorme vraag.'

'We hebben nu de taak om uit te gaan zoeken of en zo ja, met wie wij deze data willen delen. Daarbij kijken wij naar de wetenschappelijke relevantie van het gebruik ervan. Overigens zijn we van mening dat de data niet van ons is, maar van de gebruikers zelf. Wij zijn daarom extra voorzichtig, ook al is alle data geanonimiseerd.'

Niall MacKellar volgt de master Information Design aan de Design Academy Eindhoven.

human.co

RECHT OP INFORMATIE

Let op auteursrechten bij online digitaal erfgoed

Voor het online beschikbaar stellen van erfgoedcollecties moeten afspraken gemaakt worden met de rechthebbenden, aangezien veel werken in deze collecties auteursrechtelijk beschermd zijn. Zijn die afspraken er niet? Dan mag de digitale collectie alleen binnen de instelling zelf toegankelijk worden gemaakt voor het publiek. Dat werd weer eens duidelijk in een zaak aangespannen tegen het IISG.

Door: Raymond Snijders

Erfgoed- en archiefinstellingen verkeren in een spagaat. Ze hebben de maatschappelijke en wetenschappelijke plicht om hun collecties te digitaliseren en breed toegankelijk te maken. Maar deze digitaliserings-trajecten botsen al snel met wet- en regelgeving. Wat weegt zwaarder? Het recht op informatievrijheid of het auteursrecht? Die vraag stond centraal in de zaak van fotograaf Kors van Bennekom tegen het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG). Sinds 2008 beschikt het IISG over een digitale catalogus met ruim 70.000 foto's die online te raadplegen is via de eigen website. In november 2013 ontdekte Van Bennekom dat er 221 foto's van hem tussen zaten. Ook al waren ze in klein formaat en in een heel lage resolutie geplaatst, deze publicatie vormde volgens Van Bennekom een inbreuk op zijn auteursrechten. Hij sommeerde IISG de foto's te verwijderen – wat de instelling onmiddellijk deed – en eiste een vergoeding van 50.000 euro voor het jarenlange gebruik van zijn beeldmateriaal. Het IISG vond dat bedrag niet redelijk en daarop stapte Van Bennekom naar de rechter.

Op 20 mei 2015 deed de Rechtbank Amsterdam uitspraak. Zij oordeelde dat het IISG inderdaad

inbreuk heeft gemaakt op de auteursrechten van Van Bennekom. De argumenten dat het IISG een maatschappelijke plicht heeft, dat de foto's in klein formaat met naamvermelding gepubliceerd zijn en dat er bij elke foto een waarschuwing met betrekking tot de auteursrechtelijke bescherming stond, kon de rechter niet op andere gedachten brengen. De afweging van de belangen van bibliotheken, erfgoed- en archiefinstellingen bij de digitalisering en de beschikbaarstelling van gedigitaliseerde exemplaren aan het publiek is door de wetgever namelijk al eerder gemaakt bij de formulering van de Europese Richtlijn 2001/29. Deze is in de Nederlandse Auteurswet vertaald naar artikel 15h dat stelt dat *voor het publiek toegankelijke bibliotheken en musea of archieven* (gedigitaliseerde) werken uit hun collecties beschikbaar mogen maken *door middel van daarvoor bestemde terminals in de gebouwen van die instellingen aan individuele leden van het publiek voor onderzoek of privé-studie* zonder toestemming nodig te hebben van de rechthebbenden. Maak je die werken buiten dat besloten netwerk beschikbaar via internet? Dan is wel toestemming nodig.

Wel dient de rechthebbende, aldus de rechter, redelijke tarieven te gebruiken voor publicatie op een website met archief functie. Bij gebrek

aan aanknopingspunten om de feitelijke geleden schade van Van Bennekom te kunnen vaststellen, wees de rechter de vordering van 50.000 euro af.

Goed nieuws dus voor het IISG. Geldt dat ook voor andere erfgoed- en archiefinstellingen die historisch beeldmateriaal uit hun collecties online tonen? Omdat van dat materiaal de rechthebbenden veelal niet of lastig te achterhalen zijn, is er een collectieve regeling getroffen met auteursrechtenorganisatie Pictoright, die vijfduizend Nederlandse beeldmakers vertegenwoordigt. De erfgoedinstellingen hoeven daardoor minder bang te zijn voor buitensporige claims. Maar met de rechterlijke uitspraak in de IISG-zaak is wel de deur geopend voor rechthebbenden die niet bij Pictoright zijn aangesloten: ze kunnen alsnog aan de bel te trekken voor een vergoeding. En dan kunnen de rekeningen alsnog flink oplopen.

Hoewel het niet onmogelijk is om als erfgoedinstelling zelf afspraken te maken – de gemeente Leiden wist recent een collectieve regeling te treffen met Lira en Pictoright voor het online toegankelijk maken van een krantenarchief – wordt de roep om een herziening van het auteursrecht steeds groter. Door het borgen van dit soort collectieve regelingen in de Auteurswet kunnen dit soort problemen en excessen grotendeels voorkomen worden.

Raymond Snijders is senior informatiebemiddelaar bij Hogeschool Windesheim

AGENDA

25-26 juni ■ DPASSH 2015

■ Digital Preservation for the Arts, Social Sciences and Humanities ■ Dublin ■ goo.gl/s1MXS1

28 juni - 2 juli ■ THE SCHOOL LIBRARY

ROCKS ■ 44th Annual International Conference & 17th International Forum on Research in School Librarianship ■ Maastricht ■ iasl2015.org

12-15 september ■ THE NEXT LIBRARY FESTIVAL

2015 ■ Aarhus ■ goo.gl/QMGKuw

17-18 september ■ INFORMATIE AAN ZEE

■ Tweejaarlijkse congres van VVBAD ■ Oostende ■ goo.gl/tDIE2c

15 september ■ WORKSHOP EN LEZING

DAVID LANKES ■ De Kennismakerij in Tilburg ■ KNVI.net

LIFEHACKING

Overzicht in je fotochaos

Met de camera van je telefoon maak je al snel honderden zonet duizenden foto's per jaar. Het gevolg: chaos in je standaard fotoalbum. Er zijn genoeg apps, zoals die van Apple en Android, die je helpen overzicht te houden. Maar Bundle en F-stop hebben net dat ene puntje waarin ze uitblinken.

Door: **Leen Liefsoens**

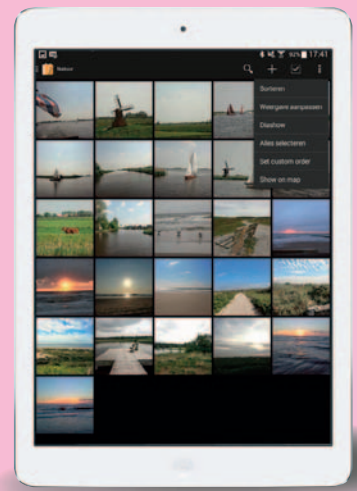
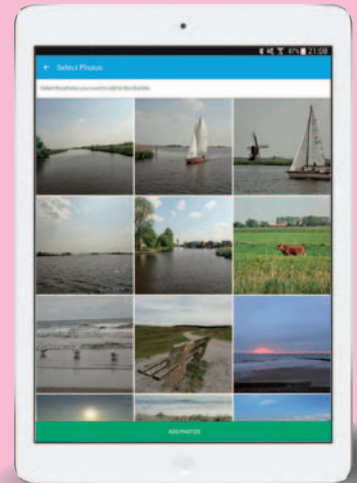
Neem het bundelen van foto's. Dat gaat gemakkelijker dan ooit met Bundle. De eigen fotostream van Apple (iOS 8) doet een poging om foto's te groeperen, maar Bundle belooft het beter te doen. De app geeft suggesties op basis van *concept-* en *smile detection*, scherpte en gezichtsuitdrukking. Naarmate je Bundle langer gebruikt, zal het algoritme waarop de suggesties zijn gebaseerd meer leren over je voorkeuren. Deze suggesties kun je vervolgens toevoegen aan een Bundle en voorzien van titels en persoonlijke tekst.

De ontstane fotocollectie kun je privé houden maar ook eenvoudig delen met personen uit je adresboek. Je kunt fotoverzamelingen op iOS desgewenst ook afsluiten met vingerafdrukherkenning (TouchID), zodat je zeker weet dat die foto's niet in handen van anderen vallen.

Bundle is er voor iOS en Android en is gratis te gebruiken. Wil je echter foto's in groot formaat tonen of je foto's opslaan bij externe opslagaanbieders als Dropbox, dan dien je een abonnement af te sluiten.

De app F-Stop Media Gallery blinkt op een ander vlak uit: met deze app kun je de volgorde van je foto's wijzigen. De meeste apps bieden opties waarbij je foto's automatisch kunt sorteren op bestandsnaam of op datum waarop de foto is genomen. Maar soms wil je de volgorde net even anders hebben. De *set custom order* van F-Stop Media Gallery biedt dan uitkomst. De app heeft nog veel meer opties voor het organiseren van foto's en video's en is gratis beschikbaar voor Android en Kindle. <

Leen Liefsoens is redacteur van IP en senior informatiespecialist bij de bibliotheek van de Haagse Hogeschool

Papierkunst in Gorcums Museum

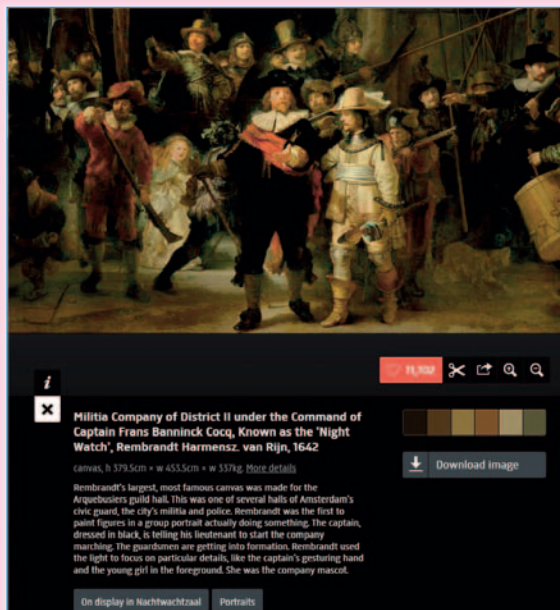
Papier is in de vorm van boeken, bladen, kranten en folders nog altijd niet uit ons leven weg te denken. Maar dit 'alledaagse' materiaal kan ook op andere manieren gebruikt worden. Voor kunstenaars is het een grondstof met onbegrensde mogelijkheden. Sterke staaltjes daarvan zijn tot 14 september te zien in de tentoonstelling *Papier in de hoofdrol - Nederlandse papierkunst van NU* in het Gorcums Museum. www.gorcumsmuseum.nl <

Een werk van Boukje Voet. Zij is gek op boeken, niet om te lezen, maar om ze door middel van snijden, knippen en scheuren te transformeren tot nieuwe objecten

DAT ZOEKEN WE OP Rijksstudio

In Rijksstudio stelt het Rijksmuseum beeldmateriaal van zijn collectie in hoge kwaliteit beschikbaar voor hergebruik onder een CC0-licentie. OpenCulture meldde onlangs dat intussen 210.000 werken beschikbaar zijn. Goede zoekmogelijkheden zijn dus noodzaak als je meer dan alleen *De Nachtwacht* te zien wilt krijgen. IP ging op onderzoek uit.

Door: Eric Sieverts

Rijksstudio is vooral bedoeld om belangstellenden persoonlijke Rijksstudio's te laten maken door selectie en bewerking van het materiaal. Daar zijn er intussen al ruim 200.000 van. En er is ook een wedstrijd aan verbonden. Maar hier gaat het om het zoeken. Als je nog niet gezocht hebt, blijken er 511.251 resultaten te zijn. Heel wat meer dan bovengenoemde 210.000. Van veel objecten zijn nog geen afbeeldingen of ze mogen niet getoond worden. Anderzijds bezit het Rijksmuseum ruim een miljoen objecten zodat van de helft kennelijk ook nog geen metadata worden doorzocht.

Voor wat je in het gewone zoekvenster intikt worden de volledige objectbeschrijvingen doorzocht. Zoekwoorden kun je met AND, OR of NOT combineren. Aantallen resultaten daarvan zijn niet altijd exact wat je verwacht. Vooral AND levert vaak te weinig. Wat er gebeurt als je gewoon twee woorden achter elkaar intikt, is helemaal raadselachtig. Het is geen AND (veel meer) en ook geen OR (veel minder). Maar wat dan wel? Je kunt verder naar 'exacte phrases' zoeken en ook trunceren. Dat laatste is vaak niet nodig

omdat meestal automatisch woord-stemming wordt toegepast; soms vind je zo ook samenstellingen van woorden (nacht > nachtvlinder).

Structuur en Nachtwacht

Er is een geavanceerd zoekscherm met een heleboel vakjes, bedoeld voor gestructureerd zoeken. Je kunt zoeken naar gegevens van kunstenaars, objecten, onderwerpen (wat, wanneer, waar en wie) en expositiegegevens, elk met een variëteit aan zoekvelden. Alle ingevulde veldvakjes worden automatisch met AND gecombineerd. Zo kun je de naam van een kunstenaar combineren met die van een werk, een objectsoort en wat is afgebeeld. In velden met keuzelijstjes kun je meer dan één term selecteren, hetgeen ook een AND-relatie oplevert, bijvoorbeeld Rembrandt AND Lievens.

Het geavanceerde zoekscherm en het simpele zoekvenster zijn samen te gebruiken. Zo levert de naam Rembrandt in combinatie met de vrije term 'nachtwacht' veertig resultaten. Gecombineerd met de objecttitel 'nachtwacht' vind je er overigens eentje minder. En laat je zo nou net de echte *Nachtwacht* kwijtraken! Daar blijkt het woord 'Nachtwacht' wel in de metadata voor te komen, maar niet in het titelveld.* Bij die andere 39 objecten dus wel. Dat illustreert de afhankelijkheid van beschikbare metadata. In de loop der tijd blijken die niet altijd even consequent en volledig te zijn toegekend. Die metadata zitten trouwens wat verborgen ver onder de prachtige, schermgrote afbeeldingen.

Rode Rembrandts

Elk zoekresultaat kan achteraf ook via parametrische filters worden ingeperkt. Daarvoor worden gestandaardiseerde metadavavelden gebruikt. Leuk extraatje is verfijnen op kleur. Ook daarvoor krijg je alleen keuze uit in het resultaat aanwezige kleuren. Ook voor volgende kleuren kun je dat herhalen. Erg goed werken die kleurfilters overigens niet.

Google it

Rijksstudio is ook met Google te doorzoeken. Beperk je daartoe tot het deel van de Rijksmuseum-site met de collectiegegevens, door site:rijksmuseum.nl/en/collection/ aan de zoekvraag toe te voegen. Je krijgt niet altijd exact dezelfde resultaten, maar veel verschilt het meestal niet. Bij Google kun je natuurlijk niet al die specifieke zoekvelden gebruiken die Rijksstudio biedt. Die heb je soms wel nodig; zo levert ongericht zoeken op 'Rembrandt' ook alles op dat met steun van Vereniging Rembrandt is aangeschaft.

Wanneer Rijksstudio soms minder goede zoekresultaten geeft, ligt dat vooral aan de toekenning van metadata. Zelfs om *De Nachtwacht* te vinden, moet je dus ook weer niet al te geavanceerd willen zoeken.

* Met Nederlands als interfacetaal blijkt 'Nachtwacht' wel in de titel voor te komen (en gevonden te worden).

Eric Sieverts is redacteur van IP en freelance docent en adviseur

URL	www.rijksmuseum.nl/en/search
Booleaans combineren	ja (AND, OR, NOT, '.')
Truncatie	ja
Speciale zoekvelden	ja
Advanced zoekscherm	ja
Parametrische filters	ja
Ook in Google	ja
Semantische markup	nee

#IPLINGO Fast laning

Door: Edwin Mijsbergen

Veel mensen hebben een hekel aan wachten. In de file staan, aansluiten in een lange rij voor de kassa in een supermarkt: het voelt als tijdverspilling. De afkeer is zelfs zo groot dat de media er regelmatig op inspelen. Impressies van lange rijen (vrijwillig) wachtende mensen halen regelmatig het nieuws. Denk aan de beelden van slierten mensen die al dagen van tevoren bij een winkel staan te wachten om het nieuwste model smartphone als eerste te kunnen bemachtigen, of aan het succes van de recente tentoonstelling *De late Rembrandt* in het Rijksmuseum. Het NOS Journaal belichtte dat succes en ging daarbij vooral in op de ergernis van veel bezoekers over de drukte. Men klaagde steen en been over de wachttijden. Bedrijven en culturele organisaties werken al jaren aan systemen die vaste klanten of gebruikers van apps in staat stellen wacht-

rijen te omzeilen door een extra bedrag te betalen. Dat omzeilen wordt vaak aangeduid als 'fast laning'. Bij pretpark Walibi kun je sinds 2012, via je mobieltje, digitale tickets reserveren voor versnelde toegang tot acht attracties, steeds meer fastfoodketens laten klanten maaltijden vooraf digitaal bestellen en bij de eerder genoemde tentoonstelling in het Rijksmuseum kwam je sneller binnen op vertoon van je vriendenpas. Nieuw is het verschijnsel fast laning dus zeker niet, maar sites als Trendwatching.com namen de term desondanks op in de trendlijsten voor 2015. De reden daarvoor is dat er nu pas apps worden gelanceerd die onnodig wachten aanpakken. Het aanbod varieert

van apps die bedrijven als Starbucks zelf maken, tot toepassingen die door derden worden ontwikkeld. De apps van Qless en Qrific bijvoorbeeld dienen voor 'rijmanagement', terwijl de app van Postmates.com nog een stap verder gaat: je kunt hiermee het boodschappen doen volledig uitbesteden. (Culturele) organisaties die regelmatig te maken hebben met wachtend publiek, doen er goed aan zich in fast laning te verdiepen. Door hierop in te zetten haal je zonder veel moeite een ergernis weg bij een deel van je doelgroep. <

Edwin Mijsbergen is redacteur van IP en freelance informatiespecialist

advertentie

adlib
an AXIELL product

EEN BRON VAN KENNIS

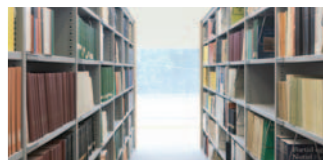
Axiell ALM is de leidende leverancier van collectie management systemen, online publicatie en mobiele oplossingen. Adlib Bibliotheek is een professioneel softwarepakket voor informatiemanagement, kennismanagement en catalogusbeheer en wordt gebruikt in bibliotheken, mediatheken, documentatiecentra, (hoger)onderwijs, gezondheidszorg, juridische instellingen en bedrijven.

Adlib Bibliotheek voldoet aan alle gangbare standaarden. Een krachtige thesaurus, koppeling met digitale media en andere externe bestanden en thesauri behoren tot de standaardfunctionaliteit. Adlib Bibliotheek kan naadloos geïntegreerd worden met onze Archief en Museum modules, tot één compleet 'cross domain' systeem. Uiteraard kunt u Adlib Bibliotheek ook uitbreiden met uitleen-, tijdschrift-, bestel- & SDI modules en online services.

AXIELL ALM Netherlands BV
Postbus 1436, 3600 BK Maarssen
Nederland

† +31 (0)346 58 68 00
ALM.sales@axiell.com
www.axiell-alm.com

Meer dan 2600 klanten gebruiken onze software wereldwijd, van academische collecties tot openbare bibliotheken!

AXIELL
ARCHIVE. LIBRARY & MUSEUM

Frank Huysmans

COLUMN

Amnesia in Amsterdam

Kent u het *Gell-Mann Amnesia Effect*? Auteur Michael Crichton besprak ooit met Nobelprijswinnaar Murray Gell-Mann hoe je als deskundige het lezen van de krant

ervaart. Krijg je iets onder ogen waarvan je zelf verstand hebt, dan zie je meteen dat de journalist in kwestie geen flauw idee heeft waar hij over schrijft. De feiten kloppen niet en soms worden zelfs oorzaak en gevolg door elkaar gehaald. Met de irritatie of de geamuseerdheid nog in je lijf blader je de pagina om. Daar lees je over nationale en internationale gebeurtenissen en ga je er stom genoeg van uit dat die journalisten er wél verstand van hebben. Ten slotte leg je de krant weg en vergeet je alles wat je hebt gelezen. (Dit is wat Crichton ergens geschreven schijnt te hebben. Pin me er niet op vast want ik heb het van internet.)

Een soortgelijke ervaring heb ik als journalisten over de openbare bibliotheken schrijven. Voorbeeldje. In 2000 werd besloten dat het verstandig zou zijn bibliotheekorganisaties – in elke gemeente één – samen te voegen tot grotere eenheden. Tot in 2008 werkten bibliotheken met de drie overheidslagen eendrachtig samen om dit proces tot stand te brengen. En met succes: van de circa 540 organisaties rond 2000 waren er eind 2008 nog zo'n 170 over (inmiddels 160). Dat deze daling het doel was

‘Zorgelijker is dat dit soort onwetendheid ook de politiek begint te infiltreren’

Frank Huysmans is redacteur van IP, bijzonder hoogleraar bibliotheekwetenschap aan de UvA en zelfstandig onderzoeker en adviseur

van een beleidsmatig proces van ‘Bibliotheekvernieuwing’ lees je echter niet af uit de cijfers. Zo kan het gebeuren dat uit de krantenpagina's ineens een schrikbeeld opdoemt: ‘van de ruim 500 bibliotheken die we in 2000 hadden zijn er nog maar 160 over!’

Zorgelijker is dat dit soort onwetendheid ook de politiek begint te infiltreren, met name de lokale politiek. De VVD in Amsterdam kwam op 22 mei naar buiten met een keurig standpunt: laten we nut, noodzaak en kosten van de OBA eens tegen het licht houden. Om daar meteen aan toe te voegen dat ooit is uitgerekend dat een uitgeleend boek wel 11 euro aan subsidie kost. Deel subsidie door uitleningen en ja, je hebt een uitkomst. Dat een bibliotheekvestiging nog andere functies heeft, is tot de hoofdstedelijke rechtsliberalen nog niet doorgedrongen, getuige ook een andere uiting in hetzelfde persbericht. Een mevrouw die vroeger voor de PvdA in de Tweede Kamer zat en thans cultuurwoordvoerder is van VVD in O20 – een echte bruggenbouwer dus – stelt dat je boeken tegenwoordig ook op Marktplaats kunt aanschaffen en weer doorverkopen. Gelukkig heeft ze ook jeugd in haar portefeuille. Met de leesbevordering komt het dus wel goed. De 26 miljoen OBA-subsidie kan straks worden ingezet voor onderwijs in mediawijsheid, in de Amsterdamse variant ‘hoe leer ik scherp onderhandelen op Marktplaats’.

Met de andere standpunten op de VVD-site was overigens niets mis. Die ben ik inmiddels ook vergeten. <

The School Library Rocks

living it, learning it, loving it

28 June - 2 July

IASL 2015

MECC

Maastricht

iasl2015.org

tevens online conferentie

Uw collectie online toegankelijk met crowdsourcing!

Uw digitale collectie met behulp van de crowd laten:
Indexeren, Transcriberen, Koppelen,
Beeldselectie, Beeld/video beschrijving

Op VeleHanden helpen ruim 6.500 vrijwilligers mee! Uit onderzoek is gebleken dat de kwaliteit die de crowd op VeleHanden aflevert ongekend hoog is. De passie waarmee de vrijwilligers op VeleHanden werken is groot. Daarnaast hebben we op technisch gebied maatregelen getroffen om de kwaliteit te bewaken.

Maak ook gebruik van de kracht van VeleHanden!

VeleHanden

www.velehanden.nl

Vele handen maken immers licht werk